

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra Pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Náměty pro seznamování s písněmi v mateřské škole

Vypracovala: Kateřina Kolářová
Vedoucí práce: PaedDr. Alena Váchová

České Budějovice 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 23. března 2016

.....

Kateřina Kolářová

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala vedoucí mé bakalářské práce PaedDr. Aleně Váchové za odborné vedení, ochotu, cenné rady a pomoc při zpracování této bakalářské práce. Také chci poděkovat MŠ Hastrmánek za poskytnutí možnosti provést svou praktickou část v jejich mateřské škole.

Velké poděkování patří mé rodině za její trpělivost a oporu v době mého studia.

Abstrakt

V bakalářské práci se budu věnovat nácvikům písní v mateřské škole. Práce se dělí na dvě části – na část praktickou a část teoretickou. Teoretická část popisuje zpěv v životě člověka. Zaměřuje se na hudební dovednosti a dále konkrétně na pěvecké činnosti, které jsou vhodné do mateřské školy. V neposlední řadě obsahuje výčet hudebních publikací vhodných pro děti předškolního věku. V praktické části jsou prezentovány výsledky pozorování při nácviku písní. Zaměřovala jsem se na efektivitu zvoleného nácviku, zájem dětí a jejich reakce na určitý styl nácviku. Jednotlivé způsoby nácviku jsem popsala a zaznamenala reakce dětí. V přílohách jsou přiloženy notové zápisy deseti písní, které jsem praktikovala v mateřské škole.

Klíčová slova: zpěv, dítě předškolního věku, nácviky písní, hudební výchova v mateřské škole

Abstract

My bachelor thesis is dedicated to rehearsal of songs in kindergarten. The thesis is divided into two parts – a theoretical and a practical one. The theoretical part describes the role of singing in human life. This part is focused on musical skills and more specifically on singing activities which are suitable for kids in kindergartens. Finally, it includes a list of music publications which can be used for preschool children. The practical part presents the results of observation while rehearsing songs. I focused on the effectiveness of the chosen type of learning, on children's interest and their reactions on a particular learning method. All of these methods have been described in details and the children's reactions have also been noted down. In the annexes you can find music scores of ten songs which I tried to teach in kindergarten.

Key words: singing, a preschool child, rehearsal of songs, music in kindergarten

Obsah

Úvod.....	8
1 Zpěv	9
1.1 Tvorba hlasu při zpěvu	9
1.2 Zpěv v životě člověka	10
1.3 Hudební schopnosti	11
2 Hudební vývoj jedince	12
2.1 Období nemluvněte (kojence)	12
2.2 Období batolete	13
2.3 Období předškolního věku	13
2.4 Proč děti nezpívají	14
3 Pěvecké činnosti v předškolním vzdělávání	16
3.1 Péče o dětský hlas	17
3.2 Pěvecké návyky	17
3.2.1 Správné držení těla	18
3.2.2 Vytváření správných dechových funkcí	18
3.2.3 Vytváření tónů a výslovnost	19
4 Seznamování s písní v mateřské škole.....	20
4.1 Jaké je dítě předškolního věku	20
4.2 Specifika učení předškolního dítěte	20
4.3 Nácvik písní.....	21
4.4 Výběr písní vhodných pro mateřskou školu.....	22
5 Výzkumné šetření	24
5.1 Cíl výzkumu a výzkumné otázky	24
5.2 Metodika	24

5.3	Charakteristika výzkumného souboru	24
5.4	Nácviky písní a jejich hodnocení	25
5.4.1	Téma Čertovské peklo	25
5.4.1.1	Čert a Káča.....	25
5.4.1.2	Písnička pro čerta	27
5.4.2	Téma Vánoční čas	28
5.4.2.1	Bim bam	29
5.4.2.2	My tři králové	29
5.4.2.3	Vánoční přání	29
5.4.3	Téma Zimní radovánky.....	31
5.4.3.1	Splašená lyže	31
5.4.3.2	Hurá na kopec	33
5.4.4	Jaro už je tu!.....	34
5.4.4.1	Voláme sluníčko	34
5.4.4.2	Mláďata	36
5.4.4.3	Běžel tudy zajíček	37
5.5	Výsledky	39
5.5.1	Reakce dětí na zvolený způsob nácviku.....	39
5.5.2	Zájem dětí o zvolený způsob nácviku	41
5.5.3	Zvládnutí textu, rytmu a intonace písně.....	42
6	Diskuze.....	44
	Závěr	46
	Seznam použitých zdrojů	48
	Seznam příloh	51

Úvod

Téma své bakalářské práce jsem si zvolila proto, že je mi hudba jako taková velice blízká. Sama jsem členkou hudební skupiny a zpěv jako koníček provozuji od malička. Jelikož chci být povoláním učitelka mateřské školy, vybrala jsem si tedy hudební výchovu a nácviky písní v mateřské škole.

V teoretické části nejprve pracuji s obecnými informacemi o zpěvu, jeho vývoji a jeho roli v životě člověka. Dále se konkrétněji zaměřuji na člověka samotného, převážně pak na období dětství a předškolního věku. Definuji dítě předškolního věku a jeho vývojová specifika, navrhuji způsoby vedoucí k všestrannému rozvoji takového dítěte. Součástí práce je i názor odborníků na vhodný nácvik písní. Ověření pravdivosti tohoto názoru se pak stane námětem praktické části. V závěru teoretického oddílu uvádím i výčet hudební literatury vhodné pro použití v mateřské škole.

V praktické části jsem se rozhodla sama ověřit způsoby, jakými je možnost dětí předškolního věku naučit písničku a který z těchto způsobů nácviku je nejvhodnější. S písněmi jsem seznamovala děti ve dvou třídách mateřské školy – ve třídě předškolních dětí a třídě smíšené. Stanovila jsem si výzkumné otázky, které mi pomohly dojít k danému cíli. Zvolila jsem nácvik 10 písní, které jsem rozdělila do 4 období. Období jsou tematicky členěna podle událostí, které se během školního roku ve školce dějí (Čertovské peklo, Vánoční čas, Zimní radovánky, Jaro už je tu!). Součástí nácviku je i motivace dětí. Po každém nácviku písně jsem připojila hodnocení činnosti, kde popisují, jak nácvik probíhal a jaký byl jeho výsledek. V závěru uvádím doporučení na vhodný způsob nácviku písní v mateřské škole.

I Teoretická část

1 ZPĚV

1.1 Tvorba hlasu při zpěvu

Pokud chceme dobře ovládat nejen hlas, ale i zpěv, je třeba mít povědomí o tom, jak se vlastně tvoří. Soukup (1972, s. 7) uvádí, že pokud máme poznatky a pochopíme fungování hlasového ústrojí, směřujeme tak k jeho uvědomělému užívání a později k suverénnímu ovládnutí. Dále také zdůrazňuje, že činnost hlasového ústrojí je při zpěvu jen jednou složkou tvorby hlasu – a to složkou fyzikální a fyziologickou. Druhá, psychická složka, má neobyčejně důležitý význam, protože hlas i zpěv jsou prostředky, kterými vyjadřujeme své emoce (Soukup, 1972).

Teď přejdeme k samotné tvorbě hlasu z fyziologického hlediska. „Řeč i zpěv vzniká jednak v hlasovém ústrojí, jednak v ústrojí artikulačním, které proměňuje zvukový proud v hlásky, řeč, popřípadě i ve zpěv.“ (Soukup, 1972, s. 16)

Z plic proudí vzduch dvěma průduškami a spojuje se v průdušnici. Proud vzduchu dojde průdušnicí až k hlasové štěrbině v tom okamžiku uzavřené hlasivkami. Pod nimi nastane zvyšování tlaku prudké zhušťování dechu (komprese). V určitém okamžiku přemůže tlak napětí sevřených hlasivek, které povolí a rozestoupí se do stran. Přitom vnikne proud vzduchu do dutin nad hlasivkami, na jejichž vzdušný obsah narazí. Tento děj se velmi rychle opakuje. Vzniknou tak pravidelné nárazy přerušovaného výdechu na vzdušný obsah dutin, který se rozkmitá a vznikne hlas (Soukup, 1972, s. 16).

Kutálková (2005, s. 14 - 15) popisuje tvorbu hlasu poněkud jednodušším způsobem. Prvním místem, kde vzniká hlas, je hrtan. Skládá se z řady chrupavek, vazů, svalů a sliznice. Hlasivky, které hrají významnou roli, jsou dvě. Jsou to vazivová vlákna, která jsou napnutá mezi chrupavkami, a jejich podélnou škvírou uniká vzduch. Hlasivky jsou pružné a ihned po nárazu dechu se vrací na původní místo. Tím se opakovaně zředuje a zhušťuje sloupec nad hlasivkami a vzniká hlas.

Soukup (1972, s. 23) dále uvádí důležitost dechu při tvorbě hlasu a zpěvu. Dech je nejvýznamnější součástí každé hlasové činnosti a jeho dokonalé ovládnutí je důležité pro každého zpěváka.

Kutálková (2005, s. 13) popisuje nádechy a výdechy při běžné činnosti. Děti dýchají trochu rychleji, ale poměr nádechu a výdechu je stejný, přibližně 2:3. Pokud zpíváme, je výdech asi dvanáctkrát delší než nádech.

Dochází ale k rozporu mezi autory v oblasti dechových cvičení před zpěvem. Alena Tichá (1999, s. 18) tvrdí, že dechová cvičení jsou potřebná k volnosti hrudníku a posílení dechu. Soukup (1972, s. 86) ale zavrhuje dechová cvičení. Podle něj neprocvičují všechny zúčastněné svaly. Síla dechových svalů potom převažuje nad silou hlasových svalů. Způsobuje to unikání dechu mezi hlasivkami a následné nevystačení si s dechem.

1.2 Zpěv v životě člověka

„Z antropologického hlediska je zpěv prapůvodní, přirozenou a primární lidskou potřebou, hluboce zakotvenou v lidské osobnosti a pevně spjatou s celou existencí lidstva. Zpěv je jedinci umožněn především pro něho snadno dosažitelným a stále přítomným hudebním nástrojem (hlasovým orgánem), který mu dovoluje zpívat při každé příležitosti.“ (Sedlák, 1990, s. 249)

Hudba byla ve svých počátcích předávána a uchováвана pamětí. Ve folklórních žánrech a v hudbě přírodních národů je tento způsob dosud běžný. Při tomto živém předávání hudby nebylo možné vždy zajistit autentický přenos. Lidé si do hudby přidávali svá slova nebo lehce měnili melodii či rytmus. Vznik notového písma umožnil trvalý záznam hudebního díla, jehož interpretace byla věrohodnější a lidé si mohli píseň ve stálém znění libovolně opakovat (Sedlák, 1990).

Jakmile se zpěv stal dovedností člověka, začal se využívat i záměrně. Nejprve to byly bohoslužebné účely, při kterých zpěv působil na cit člověka (Soukup, 1972).

„Lékařské objevy potvrdily i významnou úlohu zpěvu v oblasti duševní terapie, která usiluje o léčení negativních emocí a o zmírnění některých nepříznivých civilizačních vlivů: nervového napětí, sociálních konfliktů, pocitů prázdnoty, stressových situací, porušené citové rovnováhy apod.“ (Sedlák, 1990, s. 250)

Sedlák (1990, s. 251) uvádí, že zpěv lze uskutečnit následujícími způsoby:

- nápodobou (imitací) slyšených melodií, písní a jejich úryvků;
- zpěvem z paměti (z představy) dříve slyšených a v paměti uchovaných melodií;
- pěveckou tvořivostí a improvizací;
- zpěvem podle notové předlohy.

1.3 Hudební schopnosti

„Hudební schopnosti považujeme za psychické struktury a vlastnosti jedince, které odpovídají požadavkům hudebních činností a zajišťují jejich přiměřenou úspěšnost.“
(Sedlák, 1990, s. 35)

Sedlák (1990, s. 41) předkládá klasifikaci hudebních schopností:

- hudebně sluchové schopnosti, které zajišťují rozlišování vlastních tónů (výšky, barvy, délky, hlasitosti...);
- psychomotorické schopnosti (rytmus, tempo, hybnost);
- analyticko-syntetické schopnosti, tvořící předpoklady pro identifikaci hudebně výrazových prostředků, hudebních tvarů, přičemž do této skupiny dále patří i hudební paměť, tonální a harmonické cítění, rytmické cítění, hudební představivost;
- hudebně intelektové schopnosti jako předpoklad pro operace a činnosti percepční, interpretační a hudebně tvořivé a dále také hudební fantazie a hudební myšlení.

Zezula, Janovská a kolektiv (1990, s. 17-28) ve své knize člení hudební schopnosti odlišným způsobem:

- smysl pro výšku tónu a pro tonalitu;
- schopnosti hudební sluchové představivosti;
- smysl pro rytmus.

Tato klasifikace je bližší dítěti předškolního věku.

2 HUDEBNÍ VÝVOJ JEDINCE

Hudební ontogenezi dělí Sedlák (1990, s. 296) na tyto etapy:

- období předškolního věku (od narození do 6 let) ukončené vstupem do základní školy. Toto první šestiletí dále člení na období nemluvněte a batolete (od narození do dovršení 3 let) a období návštěvy mateřské školy (od 4 do 6 let);
- období mladšího školního věku - prepubescence (od 6 do 11 let);
- období středního školního věku - puberty (od 12 do 15 let);
- období staršího školního věku - postpubescence (od 15 do 20 až 22 let).

Zezula (1990, s. 35) rozděluje období předškolního věku na období kojence (0-1 rok), období batolete (1-3 roky) a samotný předškolní věk.

Nás ale v souvislosti s tématem zajímá nejvíce období od 3 do 6 let. Vzhledem k tomu, že se do mateřské školy dostávají i děti mladší a na různé hudební úrovni, zmíníme i předcházející vývoj.

2.1 Období nemluvněte (kojence)

„Sluch se po narození dítěte projevuje velmi záhy. Již v prvních týdnech můžeme pozorovat jisté zpozornění dítěte při zvukových podnětech.“ (Zezula, Janovská, 1990, s. 35)

„Citlivost sluchu se rychle zvyšuje a mezi 2. - 5. měsícem reaguje kojeneček na mluvní hlas a zpěv matky. Proto se odedávna matkám daří zpěvem uklidnit plačící dítě již v prvních měsících života.“ (Sedlák, 1990, s. 297)

Sedlák (1990, s. 297) dále zdůrazňuje důležitost sociální vazby dítěte, kde nedílnou součástí se stává i zpěv matky. Dítě má radost ze zvuků, chce je opakovaně slyšet a má i potřebu je vyluzovat (bouchání na hrnce, pokličky apod.).

V tomto období se začíná formovat i hlasový projev. Jak uvádí Zezula (1990, s. 36), dítě po narození vyjadřuje své potřeby pláčem. Postupně začíná produkovat i broukání, později napodobuje slyšené zvuky a dokáže hlasově imitovat (například tikání hodin tik-tak)

2.2 Období batolete

V batolecím období dítě na slyšenou hudbu reaguje pohybem. Začíná pozpěvovat říkadla s přidáním tleskání, tlučení do předmětů a pohupy (Zezula, 1990).

Sedlák (1990, s. 300) popisuje v polovině 3. roku nastupující spontánní zpěv, který vyjadřuje city a nálady dítěte. Dítě hudebně improvizuje a „zpívá po svém“. Podnětem mohou být motorické projevy (poskoky, tanec), podněty z přírody, ale i samotná intonace řeči.

2.3 Období předškolního věku

Období předškolního věku je ve většině případů spojeno s návštěvou mateřské školy. V tomto věku se uplatňuje vliv kolektivní výchovy. Optimální hudební podněty dítě dostává tehdy, pokud je výchova v mateřské škole skloubena s výchovným působením rodiny, zvláště potom matky, s jejím citovým vztahem k dítěti a ke zpěvu. U dětí se rozvíjí sluchový orgán a sílí hlasivkové svalstvo. Vytváří se tedy základní pěvecké dovednosti (Sedlák, 1990).

Zezula (1990, s. 36) doplňuje, že dítě vnímá globálně, tedy hudbu i s textem. Je také schopno rozeznat některé složky zvukových podnětů jako jsou síla, výška, délka nebo barva. Pokud dítě napodobuje jednoduchou melodii a začne zpívat od libovolného tónu, dodržuje tonální vztahy – postupně se tedy začíná formovat tonální cítění.

„Zdokonaluje se paměť, obohacuje se sluchová představivost a rozvíjí se i první náznaky elementárního hudebního myšlení, projevujícího se tím, že dítě dokáže konkrétní hudební materiál nejen prožívat, ale i srovnávat, rozlišovat, analyzovat apod.“ (Zezula, Janovská, 1990, s. 37)

Zezula a Janovská (1990, s. 37) uvádí dále příklady, kdy dítě dokáže poznat píseň podle zahraného úryvku, dozpívá melodickou frázi, umí vyvodit některé závěry z poslouchané hudby (podle určité hudby se může pohybovat, podle jiné kolébat panenku), pokouší se rozlišovat melodické úryvky a naznačí je pohybem apod.

Zájem o hudební činnosti v tomto věku vzrůstá. Dítě je schopno osvojit si náročnější pohyby, které vyžadují koordinaci i drobnějších svalových skupin a jsou rytmicky přesné, například „hra na tělo“ (tleskání, pleskání, podupy...), pohybové i taneční hry, zpřesňuje se i hra na hudební nástroje (Zezula, Janovská, 1990).

V předškolním věku z hlediska hudebně výchovného působení, jak tvrdí Sedlák, "jde o jednu z nejdůležitějších etap hudebního vývoje, která – je-li zanedbána – ovlivní negativně celkový vztah dítěte k hudbě i možnosti jeho úspěšného hudebního rozvoje v základní škole." (Sedlák, 1990, s. 302)

2.4 Proč děti nezpívají

Zežula (1990, s. 37) tvrdí, že hudební rozvoj jednotlivých dětí je odlišný. Někdy je to nedostatek určitých vloh, které podmiňují rozvoj některé hudební schopnosti, jindy je příčinou osobnost dítěte nebo proces výchovy v rodině. Nejvíce ale podle tohoto autora působí na dítě nedostatek hudebních podnětů.

Problematikou nezpívajících dětí se zabývá i Alena Tichá ve své publikaci *Učíme děti zpívat*. První příčinou podle ní je, že **dnešní maminky dětem nezpívají**. Pro dítě je přínosnější zpěv matky než poslech reprodukované hudby. S tím souvisí i fakt, že **v rodinném prostředí se nepodporuje zpěv dětí**. Děti svým zpěvem rodiče ruší, ti je musí okřikovat a dítě potom už nemá dále chuť zpívat. Děti potom nejen nezpívají, ale neumějí ani zněle mluvit (Tichá, 2005).

Tichá dále uvádí, že příčinou nezpěvnosti u dětí je v současnosti **malá fyzická zdatnost a chybné držení těla**. Dětem dnešní doby často chybí přirozený pohyb, a tak jejich svaly nejsou dost elastické a výkonné. Shrbené tělo nebo zúžená hrudní kost omezují především dýchání. Místo prohloubeného bráničního dechu používají mělký svrchní dech. Tento mělký dech souvisí s přetěžováním hlasivek, které potom nejdou ovládat.

U dětí předškolního věku se často vyskytuje **křik**, který ochromuje hlasivky. Přispívá k tomu i vysoký počet dětí v mateřských školách, kde se dítě hlasitým projevem snaží prosadit.

Také **pasivní přijímání hudby a nesprávné pěvecké vzory** vedou dítě k tomu, že přestane používat správně hlas. Dítě konzumuje jen hudbu, kterou slyší. Snaží se ji napodobovat, a přijímá tak drsný projev a tvrdé hlasové začátky. Je totiž často obklopeno hlasitou populární hudbou.

Příčina nezpěvnosti může být i v hudebním pedagogickém působení. Tichá (2005) uvádí, že v neposlední řadě je na vině také **neodborné vedení dětí v mateřské nebo základní škole**, kdy neznalost učitelek může neblaze ovlivnit hlas dítěte.

3 PĚVECKÉ ČINNOSTI V PŘEDŠKOLNÍM VZDĚLÁVÁNÍ

Pěvecký projev neprobíhá jen v rovině fyziologické, ale je hlavně podmíněn psychickou regulací. Činnost hlasového orgánu a pěvecký výkon jsou ve všech fázích podmíněny psychicky. Psychické nárazy, emoce a prožitky se odrážejí do pěveckého výrazu, proto pěvecký projev může být sondou do psychického stavu zpěváka (Sedlák, 1990).

Zpěv a pohybová hra jsou pro předškolní děti specifickou činností. Zezula (1990, s. 48) ve své knize uvádí 3 základní způsoby, jak na děti hudebně působit:

- hodně před dětmi zpívat (nebo zpívat s dítětem to, co dokáže snadno zopakovat);
- dát dítěti příležitost k vlastnímu uplatnění (z počátku nebude dítě úplně zpívat, ale hrát si se svým hlasem pomocí pozpěvování);
- se zájmem dítě poslouchat a podporovat ho (dítě se učí nejen zpívat, ale i své zpívání uplatňovat).

Základem pěveckých činností v mateřské škole je:

- zpěv,
- pohybová hra,
- zpěv s chůzí,
- zpěv s hrou na tělo,
- zpěv s hrou na dětské hudební nástroje (Zezula, Janovská, 1990).

Sedlák (1990, s. 251) uvádí způsoby uskutečnění pěvecké činnosti:

- nápodobou (imitace slyšených melodií, písní, úryvků);
- zpěvem z paměti (zpěv dříve slyšených a v paměti uchovaných melodií);
- pěveckou tvořivostí a improvizací;
- vokální intonací (zpěv podle notové předlohy).

V mateřské škole je způsob uskutečnění pěveckých činností vokální intonací neproveditelný. Děti nechápou notový zápis a ani nerozumí jeho čtení.

3.1 Péče o dětský hlas

Zezula a Janovská (1990) zmiňují tři hlediska odrážející se v péči o dětský hlas. V průběhu vývoje dítěte pečujeme o jeho hlas z hlediska prostředí, z hlediska používání hlasu při zpěvu či řeči a z hlediska duševní pohody. Zpívejme vždy ve vyvětrané místnosti s přiměřenou pokojovou teplotou (18 - 20°C) a vlhkostí vzduchu. Není vhodné zpívat venku za studeného a větrného počasí. Zpěv dodržujeme v přirozené hlasové poloze dětí. Jak uvádí Slavíková (2012): „Tón není dostatečně posazený v rezonanci, dýchací svalstvo není plně rozvinuté ve svých funkcích. Proto je velmi důležité nepřepínat hlas v síle, respektovat jeho přirozenou polohu a rozsah, neunavit hlas dlouhým zpěvem.“

Pokud je dítě oslabeno (například rýmou nebo kašlem), je vhodné nechat ho zpívat pouze kratší dobu nebo nezpívat vůbec. Správné provádění zpěvu v předškolním věku je nejlepší ochranou hlasu. Zpevňuje se při něm hlasivkové ústrojí a hlas se stává odolnější. Zpěvem také prohlubujeme dýchání, což vede k lepšímu trávení a okysličování mozku (Zezula, Janovská, 1990).

Dětský hlas je velmi tvárný, ale také křehký a snadno zranitelný. Dítě má kratší hlasivky než dospělý, má menší rezonanční dutiny a všechny hrtanové svaly nemají plnou funkci. Dítě má malý rozsah a jeho hlas je slabý (Zezula, Janovská, 1990).

3.2 Pěvecké návyky

Děti si osvojují základní pěvecké návyky nápodobou. Na správném rozvíjení pěveckých návyků má především vliv kvalita pěveckého projevu učitelky. Dítě si už z rodiny (nebo jeslí) přináší určité návyky, jak užívat hlas. Někdy tyto návyky ovšem nejsou správné. Správný hlasový projev učitelky je pro děti vzorem (Zezula, Janovská, 1990).

„Hlasový projev učitelky (jak mluvní, tak i zpěv) by měl být co nejpřirozenější. Mluvení před kolektivem často svádí ke zbytečnému zesílení a zvyšování hlasu.“ (Zezula, Janovská, 1990, s. 52)

Zezula (1990) ve své publikaci uvádí základní pěvecké návyky:

- správné držení těla,
- vytváření správných dechových funkcí,
- tvoření tónu a výslovnost.

3.2.1 Správné držení těla

Děti při zpěvu nejvíce sedí nebo stojí. Zpívat můžeme v sezení vkleče nebo na patách. Držení těla by mělo být přirozené a uvolněné. Důležité je, aby děti při zpěvu kolem sebe měly dostatek místa (Zezula, Janovská, 1990).

Dnešní děti většinou postrádají fyzickou zdatnost v důsledku sezení u televize nebo počítače. Mají tudíž ochablé zádové svaly a hrbí se. Je třeba dítě upozornit na rovná záda nejen při stání, ale i při sezení (Šimanovský, Tichá, 1999).

3.2.2 Vytváření správných dechových funkcí

U dítěte je třeba zabránit jakémukoliv sevření (strach, úzkost), které vede k oslabení dechového aparátu. Na druhou stranu není vhodné ani přepětí, kdy se dítě nadměrně snaží. Pro uvolnění hrudníku a posílení dechu jsou vhodná dechová cvičení na „prodýchnutí“. (Šimanovský, Tichá, 1999)

Pokud jde o správné dýchání při zpěvu, hudební pedagogové zdůrazňují, že děti se mu nejlépe učí přirozeným způsobem. Například Zezula a Janovská (1990) píší, že děti i v této oblasti napodobují vzor učitelky, která by měla volbu tempa písně přizpůsobit dětskému zpěvu (zpomalit zpěv a prodloužit výdechovou fázi). Starší děti by se před začátkem zpěvu měly vždy nadechnout nosem i ústy. Klidný a hluboký nádech je dobré procvičovat při zpěvu popěvků nebo úryvků známých písní. Při nádechu by děti neměly zvedat ramena a nádech směřovat do břicha. S nadechováním souvisí také správné frázování písně.

3.2.3 Vytváření tónů a výslovnost

Děti učíme pěkně tvořit tón a plynule zpívat. I tady záleží na příkladu učitelky a dobré dechové přípravě. Také výběr písní může pomoci. Nejlépe si děti osvojují plynulý zpěv na ukolébavkách a pomalých písních. Děti mají být při zpěvu uvolněné, zklidněné a pak jsou schopni měkce a jemně nasadit začátek písně. Děti by měly rozeznat křik od pěkného, jemného zpěvu (Zezula, Janovská, 1990).

Šímanovský a Tichá (1999) se zmiňují o jiném prostředku vytváření zpěvného hlasu. Podle nich bychom nejprve měli dítě motivovat, aby samo hledalo nejhezčí tón pro zpěv písně. Chválíme ho za každý zdařený pokus. Navození radostné komunikativní atmosféry nám poté pomáhá lépe se soustředit na nácvik písně.

Zezula a Janovská (1990) upozorňují, že dítě většinou při zpěvu málo otvírá ústa, a tím i hůře artikuluje. Učitelka by opět měla jít vzorem a těžší slova pomalu a zřetelně vyslovit. K lepší výslovnosti pomáhá také rytmizace textu. Nejvhodnější jsou úryvky, ve kterých převažuje sestupná melodie.

Šímanovský a Tichá (1999, s. 20) k dobré výslovnosti přiřazují i správné užívání dechu. Dále uvádějí, že podmínkou dobré výslovnosti jsou jak při řeči, tak při zpěvu, pružná a uvolněná mluvidla. Před začátkem zpěvu je dobré mluvidla uvolnit pomocí cviků (například předvádění čertíka, hraní si na zvony – bim, bam, bom atd.).

4 SEZNAMOVÁNÍ S PÍSNÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE

4.1 Jaké je dítě předškolního věku

„Předškolní věk, tedy období mezi třetím až šestým rokem, je pro rozvoj osobnosti dítěte velmi důležitý. Silné zážitky z této doby si dítě pamatuje léta.“ (Šimanovský, Tichá, 1999, s. 10)

Takto uvádí svou publikaci Zdeněk Šimanovský spolu s Alenou Tichou. Dítě předškolního věku prodělává intenzivní fyzický vývoj, kdy se chůze začíná ustalovat a dochází k elegantnějším pohybům. Paměť je z počátku nezacílená, později (kolem 4. roku) je znát snaha o zapamatování. Velkou roli hraje u dítěte prožitek. Doba, po kterou se dítě dokáže plně soustředit, se pohybuje mezi 10 až 20 minutami podle míry zaujetí. Pak je třeba udělat přestávku, ve které se dítě nejlépe pohybovou aktivitou dokáže odreagovat. Prostředí, ve kterém dítě žije, se promítá do jeho chování i uměleckého projevu. Nejdůležitější a nejzákladnější potřebou dítěte je v tomto období hra. Hra pomáhá rozvíjet schopnosti a vlastnosti dětí a přináší jim radost. Ve hře se často projevuje fantazie dětí, která je pro předškolní věk velice specifická (Šimanovský, Tichá, 1999).

Hra, zkušenost a zážitek jsou neefektivnější způsoby našeho učení a rozvoje osobnosti. Nové poznatky získáváme a ukládáme si je v kontextu s emocemi. Pomocí nich můžeme řešit reálné i modelové situace. Osobní prožitek přináší důležitou zkušenost, kterou je třeba následně reflektovat (zhodnotit, pojmenovat). Takto získané poznatky a zkušenosti si dlouhodobě pamatujeme a snadno si je v případě potřeby vybavíme (Kašová, 2013).

4.2 Specifika učení předškolního dítěte

Jak uvádí rámcový vzdělávací program (2004), předškolní vzdělávání se maximálně přizpůsobuje fyziologickým, kognitivním, sociálním a emocionálním potřebám dětí. Vzdělávací prostředí má být pro dítě vstřícné, podnětné, zajímavé a obsahově bohaté. Dítě se zde má zaměstnávat přirozeným dětským způsobem, což je **hrou**. Každé dítě je individualit, což platí hlavně v oblasti vzdělávání. Dítě se učí především prožitkem.

Prožitkové učení je založeno na citovém prožívání a osobních zkušenostech dítěte. Podle Havlíkové a kol. (2008) má prožitkové učení tyto charakteristické znaky:

- spontaneita (dítě chce samo činnosti provozovat);
- objevnost (dítě má radost z poznávání);
- komunikativnost (verbální i neverbální);
- prostor pro aktivitu a tvořivost;
- konkrétní činnosti (experiment, hra);
- účast všech smyslů.

V předškolním věku je tento typ učení nejefektivnější.

Předškolní dítě uplatňuje v dostatečné míře i učení situační. Dítě se učí na praktických ukázkách životních situací a tím lépe chápe jejich smysl. Významnou roli hraje také učení sociální, které je založené na principu přirozené nápodoby. Učitelka by měla jít dítěti vzorem i v běžných situacích.

4.3 Nácvič písni

V mateřské škole nejvíce nacvičujeme písničky nápodobou (náslechem). Zpívá nejprve pedagog, děti se k němu postupně přidávají. Zásadní chyba je učit děti text písně odděleně od melodie. Text písně totiž dětem pomáhá k zapamatování si melodie. Při nácvič písně je pro děti nejdůležitější opora o hlas učitelky. Poloha hlasu učitelky odpovídá poloze hlasu dětí, a proto je důležitější zpěv učitelky než hra na hudební nástroj (Lišková, 2013).

Nejdůležitější hudební činností je postupné osvojování písně. Podstatou osvojování jsou zábavné a přitažlivé hry s písni, protože děti nejen učíme písničku, ale i uspokojujeme jejich potřebu zpívat. U dětí předškolního věku je hudební rozvoj většinou odlišný. Malé procento dětí si píseň opravdu osvojí v průběhu počáteční fáze nácvič. U většiny dětí je to záležitost delší doby (Zezula, Janovská, 1990).

Lišková (2013) popisuje metodický postup při nácvič písně. Možností, jak pracovat s písni, je celá řada. Záleží konkrétně na písni, její melodii, rytmu, obsahu, ale také na skupině dětí, ve které chceme píseň nacvičovat.

Na počátku nácvičku musíme vzbudit u dětí zájem o písničku. Prostřednictvím hudební nebo mimohudební motivace upoutáme pozornost dětí. Pokud je pozornost dětí upjata na nás, následuje seznámení dětí s písní. Paní učitelka dětem interpretuje písničku. Po zazpívání písně paní učitelkou si s dětmi o písni popovídá, vysvětlí nejasná slova a obsah písně. Pokud má píseň obtížnější části, paní učitelka je s dětmi nejprve nazkouší samostatně, aby si je děti správně osvojily. Nakonec dojde k vlastnímu nácvičku písně. Při zpěvu nacvičujeme text i melodii současně (Lišková, 2013).

Zezula (1990) podává ve své knize zásady, které je třeba při nácvičku písně respektovat. Důležitá je *volba tóniny*, jelikož děti mají vyšší polohu hlasu. Z hlediska hlasové hygieny je vhodné dodržovat přirozenou polohu hlasu dětí. Učitelka by měla být *zpěvní oporou* dětí. Může při zpěvu doprovázet melodickou linku na hudební nástroj (klavír). Při nácvičku *střídáme zpěv celého kolektivu se zpěvem skupin i jednotlivců*. Máme tak větší přehled o tom, kdo zpívá a jaký je jeho hudební vývoj. V průběhu nácvičku se zaměřujeme na *text písně*, kdy by děti měly textu rozumět. Ve složitějších částech můžeme text procvičovat pomocí hry na ozvěnu. Dodržujeme *tempo a dynamiku* písničky, aby neztratila původní výraz a náladu. Děti vedeme k *přirozenému hlasovému projevu*. Děti by neměly křičet ani jiným způsobem namáhat hlas. Při zpěvu by měla být pohoda, radost a potěšení ze zpívání. Neměly bychom s dětmi zpívat moc dlouho, aby se neunavily a neklesl jejich zájem o zpívání. Nakonec se k nově nacvičené písni *vrátíme*, pokud možno co nejdříve, abychom její znalost upevňovali.

4.4 Výběr písní vhodných pro mateřskou školu

V mateřské škole je důležitý výběr vhodných písní. Jak uvádí Lišková (2013), řídíme se pěveckými možnostmi dětí, mimohudební tematikou a ročním obdobím. Písně si vybíráme i s ohledem na další činnosti (je-li píseň s pohybem nebo hraním na hudební nástroj).

Písně by pro děti neměly být složité jak textově, tak ani rytmicky nebo intonačně. Dítě by mělo pochopit obsah písně, aby píseň lépe interpretovalo. Nejvhodnější písně do mateřské školy jsou písně lidové. Výběr publikací vhodných do mateřské školy jsou například:

- *Lidové písničky a hry s nimi*, kde autoři uvádí i obecné informace o zpěvu dětí;
- zpěvníky *Maličká Su, Písniček I, II, Malým zpěvákům*;
- publikace *Barevné kamínky*, které se dále rozdělují do tematických celků, jako jsou například - Čím budu (povolání a řemesla), Pohádkové zpívání, Srdíčkové zpívání nebo Rok ve verších a písničkách (rozděleno podle období školního roku);
- sborník písní pro mateřské školy *Skřivánek*;
- *Klavírní školička*, založená na hře podle sluchového vnímání;
- písně hudebního pedagoga a skladatele Pavla Jurkoviče (například zpěvník písniček, který sepsal s básníkem Jiřím Žáčkem, *Jak počítají kořata* atd.).

II Praktická část

5 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

5.1 Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Cílem výzkumu je připravit vhodné nácviky písní (10 písní) a ověřit je ve dvou třídách mateřské školy. Písně budou tematicky rozdělené do určitých období. V přílohách dodám i notové zápisy, tudíž moje práce může sloužit jako zásobník písniček do mateřské školy. V závěru podám doporučení na správně zvolený způsob nácviku písní.

Pro výzkumné šetření jsem formulovala tyto výzkumné otázky:

1. Jak děti reagovaly na zvolený způsob počáteční fáze nácviku písně?
2. Jaký byl zájem dětí o zvolený způsob nácviku?
3. Jak děti při různých způsobech nácviku písní zvládaly - její text, rytmus a intonaci?

5.2 Metodika

Výzkum jsem prováděla metodou pozorování. „Pozorování jako vědecká metoda je cílevědomé, plánovité a soustavné vnímání výchovných jevů a procesů, které směřuje k odhalování podstatných souvislostí a vztahů sledované skutečnosti.“ (Skalková, 1983, s. 56)

Kořínek (1976) člení pozorování na přímé a nepřímé. U přímého pozorování může pozorovatel proces řídit. Pokud proces řídí, bezprostředně vede výchovně vzdělávací práci s dětmi a řídí také činnosti podle svého výzkumného záměru. Ve výzkumu jsem tedy použila metodu přímého pozorování, kdy jsem jako pozorovatel proces řídila.

5.3 Charakteristika výzkumného souboru

Pro výzkum jsem mateřskou školu vybrala záměrně v místě mého bydliště, jelikož mě tam děti znají. Jedná se o Mateřskou školu Hastrmánek ve městě Tábor. Nácviky písní jsem prakticovala ve dvou třídách devítitřídní mateřské školy. Jedna třída dětí

předškolních ve věku 5 až 6 (popřípadě 7) let a druhá třída věkově smíšených dětí od 3 do 6 let. Třídy jsem navštěvovala v období od prosince 2015 do března 2016. Tomu odpovídají daná období a obsahová zaměření písni. Počty dětí ve třídách se při každé návštěvě lišily, ale v průměru jsem pracovala s 24 dětmi. Děti měly možnost činnost jen pozorovat, ale nikdo z nich tohoto výběru nevyužil.

5.4 Návky písni a jejich hodnocení

5.4.1 Téma Čertovské peklo

Období kolem Mikuláše a čertů je pro dítě z jeho psychické stránky velice náročné. Děti jsou v tomto období živější a potřebují stále nějakou aktivitu. Při samotné návštěvě Mikulášské trojky se od dětí očekává nějaký výkon v podobě básničky nebo písničky. Abych dětem ulehčila tuto stresovou situaci, rozhodla jsem se nacvičit písničku metodou narativní pantomimy s tanečními prvky.

5.4.1.1 Čert a Káča

- Využití příběhu, narativní pantomimy a tanečního prvku

S dětmi si v kruhu přečteme pohádku O čertovi a Káče. Následnými otázkami zjistíme, jestli děti příběh pochopily a co je hlavní myšlenkou příběhu. Děti namotivujeme následným zpěvem o hlavních hrdinech příběhu. Po zazpívání písničky si na Čerta a Káču zahrajeme. Děti si udělají dvojce – jeden bude čert, druhý bude Káča. Jako příklad bude paní učitelka, která dětem nejprve ukáže základní kroky tanečku a přitom dětem zpívá písničku „**Čert a Káča**“ (příloha 1). Dětem se dostává do povědomí při tanečku i melodie a slova písničky. Až děti budou umět taneček, paní učitelka zahraje melodii na klavír a zazpívá danou píseň.

S dětmi si několikrát zazpíváme první sloku, aby si pořádně zapamatovaly melodii. Postupně přidáváme další sloky. Píseň několikrát opakujeme, v lepším případě ji za několik dní zopakujeme znovu.

Narativní pantomima s tanečními prvky

1. sloka

Byla jedna Káča, co se chtěla vdát. *(jedno dítě jako čert sedí na bobku a brousí si na Káču zuby, druhé jako Káča se před ním naparuje)*

Čert to na ní viděl, šel s ní tancovat. *(děti spolu tancují – drží se za ruce a točí se dokola)*

Na krk mu skočila, *(děti vyskočí ze země nahoru)*

dokola s ním točila. *(děti se každý zvlášť točí)*

2. sloka

Čert se jí moc líbil, že byl rohatý, *(děti ukazují na hlavě rohy)*

že měl v pekle teplo a byl bohatý. *(děti skáčou dokola a zahřívají si ruce)*

Když nemoh, na nohy, *(děti si sednou na zem a ukazují na bolavé nohy)*

tahala ho za rohy. *(tahají druhého za rohy)*

3. sloka

Děti se jen točí dokola chyceny za lokty.

Hodnocení

Předškolní třída

Děti soustředily pozornost při vyprávění příběhu. Ke konci už ale pozornost upadala, jelikož příběh je celkem rozsáhlý. Při rozdělení dětí do dvojic (nejlépe kluk a holka) vznikl trochu chaos, ale nakonec se děti bez problémů domluvily. Začátek nácviku, jak už to tak bývá, je práce učitelky a děti více méně pozorují. Překvapilo mě, že při druhém nácviku už děti samy předváděly, co bude dál. Slova k písničce se ujala až při třetím opakování. Dohromady se taneček vydařil. Po nacvičení si děti písničku zpívaly a tancovaly při ní samostatně. Ani jedna reakce dětí nebyla záporná. Děti taneček bavil a lépe se s ním naučily danou písničku. Rytmizaci písničky zvládly děti dobře, text písně pro ně nebyl těžký ani složitý.

Smíšená třída

Při vyprávění příběhu se snižovala pozornost menších dětí, ale otázkami k předešlému textu jsem jejich pozornost zpátky upoutala. Při otázkách k příběhu potřebovaly menší děti více času na rozmyšlení odpovědi. Ve smíšené třídě jsem dětem dala volbu výběru

dvojice, ale podmínkou bylo, že bude jedno menší dítě a jeden předškolák. Předškoláci se ale malých dětí ujali bez problému. Nácvič tanečku byl o něco delší než ve třídě předškoláků. Jelikož jsem ale měla smíšené dvojice, větší děti ty menší vedly. Při druhém opakování už předškoláci píseň i s tanečkem zvládali. Menší děti potřebovaly ještě 2 opakování, ale nakonec se to podařilo. Radost malých dětí byla oproti předškolákům několikanásobně větší. Při rytmizaci písničky se nechaly menší děti vést, a tak problém nenastal. Text nebyl ani pro menší děti těžký, všechny zvládly jeho reprodukci.

5.4.1.2 Písnička pro čerta

- Využití hry na hudební pomůcky (pytlíky, hrnce, vařečky, hrníčky)

Druhou písničkou na období čertů je „**Písnička pro čerta**“ (příloha 2). S dětmi si povíme, jak čert vypadá, co s sebou nosí a s kým chodí. Potom si děti rozeberou různé hudební pomůcky v podobě igelitových pytlíků, chrastících nádob, hrců a jiných věcí, které dělají rámus. Paní učitelka si vezme triangel. Nejprve necháme děti vydovádět s těmito nástroji, aby následně při písničce dávaly pozor. Poté písničku paní učitelka bez nástrojů zazpívá. Děti ji budou zpívat s paní učitelkou, aby si zapamatovaly text a melodii. Na refrén potom budou děti hrát na věci, které si vybraly a dělat velký rámus, jako dělá čert. Sloku potom bude doprovázet paní učitelka na triangel jako jemný hlásek anděla. Píseň několikrát zopakujeme, dokud si ji děti nezapamatují.

Hodnocení

Předškolní třída

Děti jsem nejprve nechala vydovádět na nástroje, aby si každý vyzkoušel, jaký vydává zvuk. Po zkoušce jsem dětem písničku zazpívala s instrukcemi, kdy a kde se bude na co hrát. Podruhé děti zpívaly se mnou bez nástrojů a potřetí už písničku zvládly. Při nácvičce bylo jisté riziko, že děti nebudou zpívat, ale jen řídit na nástroje. Ovšem předškoláci zvládli obojí a náramně si to užívali. Text písničky je jednoduchý k zapamatování a dětem stačily pouze 3 opakování. Písničku si poté zpívaly i samy beze mě. Rytmicky se děti do písně trefily. Později měly tendenci zrychlovat rytmus, ale po upozornění už hrály rytmicky správně. Text písničky byl pro děti vcelku jednoduchý,

až na slovo „střapatý“. Slovo jsme s dětmi probrali a naučili jsme se ho řádně vyslovovat. Poté už nebyl v písničce problém.

Smíšená třída

Ve smíšené třídě trvalo delší dobu, než se děti vyřádily s nástroji. Malé děti byly opravdu zabrané do děláním nepořádku a čas nácvičku se tedy protáhl. V tomto případě strhávaly malé děti předškoláky k děláním randálu. Po zklidnění jsem píseň zazpívala sama a vysvětlila instrukce. Někteří předškoláci zpívali už podruhé se mnou a ostatní děti poslouchaly. Potřetí jsme ještě zpívali bez doprovodu, ale na počtvrté už jsme hráli. Pro menší děti to bylo celkem složité, takže většina z nich jen hrála a zpívali předškoláci. Po dalších dvou opakování už i malé děti dokázaly zazpívat i zahrát. Rytmicky bylo ale složitější sjednotit všechny děti. Menší děti byly rády, že nástroje vyvozuji zvuk a na rytmus vůbec nedbaly. Hru jsem zastavila a vysvětlila jim, že každá písnička má svůj rytmus, který se musí dodržovat. Předškoláci menším dětem ukázali, jak je písnička rytmicky správně. Po této názorné ukázce se rytmus písničky sjednotil a vše už probíhalo v pořádku. Text písničky si děti trochu pozměnily. Slovo „střapatý“ bylo obzvláště pro menší děti velice těžké na výslovnost. Místo toho starší děti samy improvizovaly a toto slovo změnilo na frázi „s kožichem až na paty“. Opravdu mě překvapilo, že správně nafrázovaly tento text do melodie písničky.

5.4.2 Téma Vánoční čas

Období Vánoc je moc krásné, ale v poslední době dost chaotické. Ve školách probíhá nacvičování vánočních besídek a neustálé zkoušení písniček a básniček. Já jsem toto období pojala klidněji a všechny písničky spojila Betlémským příběhem.

S dětmi si příběh zdramatizujeme. Dáme na výběr role a děti si potom vyberou kostýmy. S postupným čtením příběhu budeme předvádět, jak to všechno tenkrát bylo. Až se Ježíšek narodí, s dětmi si zazpíváme první písničku.

5.4.2.1 Bim bam

- Využití práce s dynamikou hlasu - ztišení zpěvu, skupinový zpěv, otázka a odpověď

Lidé žijící v Betlémě i ti, kteří přišli z daleka, zpívali v celém městě písničku a my si ji s dětmi společně zazpíváme. Písnička se jmenuje „**Bim Bam**“ (příloha 3) a budeme muset ovládat svůj hlas. Protože Ježíšek v jesličkách spinká, tak nemůžeme křičet (vždy v části písničky „Tichounce tam hráli...“ ztišíme svůj hlas). Jedná se o práci s hlasem, kdy by děti měly umět ovládat svůj hlas. V pasáži „ó, jak se máte“ budou zpívat pouze chlapci, protože se v textu písně obracejí svým dotazem na dívky. Ty jim pak v následujícím verši písně „ó, proč se ptáte“ odpovídají. Paní učitelka doprovází jejich zpěv na klavír, aby si děti lépe píseň zapamatovaly. Děti si také střídají triangu, kdy na slova „bim, bam“ a „sem tam“ dvakrát zahrají. Opakujeme minimálně třikrát za sebou.

5.4.2.2 My tři králové

- Využití chůze (rytmizace), hry na klavír

Na předchozí píseň z vánočního období navážeme vánočním příběhem, kdy do Betléma přišli kromě prostých lidí také tři páni – byli to Tři králové. Dětem vysvětlíme, kdo Tři králové byli, co nesli a proč vůbec do Betléma šli. A ti Tři Králové přišli z daleka. Děti se postaví do řady za sebou a při chůzi (cestě) králů se naučíme další písničku „**My tři králové**“ (příloha 4). Děti budou chodit po třídě a zpívat, paní učitelka zahraje skladbu na klavír jako podporu zpěvu.

5.4.2.3 Vánoční přání

- Využití příběhu, střídání skupin, hry na klavír

Do Betléma dorazili i Tři králové a donesli Ježíškovi dary. V dnešní době oslavujeme narození Ježíška trochu jinak. Děti už jistě napsaly Ježíškovi dopis. Já znám také jednu holčičku, jmenuje se Alenka, která zpívala Ježíškovi písničku „**Vánoční přání**“ (příloha 5). Učitelka dětem zazpívá písničku minimálně dvakrát. Jelikož sloky jsou zpívány v ženském rodě, vysvětlí, že je budou zpívat jen holčičky. Refrén zazpívají všechny děti dohromady a paní učitelka je doprovází na klavír.

Hodnocení

Předškolní třída

Děti Betlémský příběh neznaly, a tak se začínalo pěkně od začátku. Byly nadšené z kostýmů a celkově z hraní. Písničky v průběhu pro ně byly zpestřením. Tento příběh jsem dělala několik dní, každý den byla jedna písnička. Na konci celého příběhu jsme si ho opakovali a děti samy začaly zpívat v místě, kdy jsme se písničky učili. Nejrychleji se naučili písničku o třech králích. Tu stačilo přezpívat dvakrát. Rytmicky jim k zapamatování pomáhala chůze. Děti byly zvyklé chodit všechny stejně jako „vojáci“, tudíž jim tento způsob nedělal žádný problém. Text písničky nebyl vůbec těžký. Podle reakcí dětí měly písničku v povědomí a o to rychleji se nacvičila.

Písnička Bim Bam byla o něco těžší, ale předškoláci ji zvládli na 3 zazpívání. Rytmicky s písničkou nebyl problém. Ovládání hlasu dětem šlo velice dobře a troufám si říct, že je to opravdu bavilo. Textově nebyla písnička složitá a všechno bylo v pořádku. Překvapilo mě, že si děti samy půjčovaly triangl a vystřídaly se u toho opravdu všechny, aniž bych do toho musela nějakým způsobem zasahovat.

Nejtěžší pro ně byla písnička poslední. Pravděpodobnou příčinou obtíží byl odlišný rytmus ve sloce a refrénu. Holčičky sloky zvládaly, ale pak jim trvalo déle najít správný rytmus refrénu. Kluci ale věděli, jak se co zpívá, a holčičkám při nástupu do refrénu pomohli. Text pro děti nebyl obtížný. Všechno se nakonec povedlo a děti si písničky pamatovaly a dokonce se je i samy zpívaly.

Smíšená třída

Dramatizace Betlémského příběhu byla skvělá. Děti si ji maximálně užívaly. Už jen výběr kostýmů a rolí byl pro ně zážitek. Písničky v průběhu byly relaxační složkou celého „vystoupení“. Nácviky písniček jsme museli trochu zpomalit kvůli menším dětem. Malé děti stále prožívaly příběh a tak jim trvalo déle, než se do písničky dostaly. Nejlehčí pro ně byla písnička o Třech králích. Stejný rytmus a chůze v řadě dětem hodně pomohly. Text ani pro menší děti nebyl nijak složitý.

Jako druhou se rychle naučili písničku Bim bam. Hlavně ztišení hlasu se dětem líbilo. Doprovody na triangl nechali předškoláci těm malým. Ty se pak lépe soustředily na zpívání písničky, aby věděly, kdy mají cinknout. Rytmicky pomohl dětem triangl, kdy

frázování pomáhalo k dobré rytmizaci. Textově jsem dětem musela vysvětlit některá slova v písni, jako byly datle a fíky.

Poslední písnička byla pro malé děti hodně těžká. Zkoušela jsem ji s nimi asi pětkrát, ale malé děti si ji moc nezapamatovaly. V písničce jsem oddělovala sloky od refrénu, aby si děti rytmicky zvykly na daný přechod. Sloky menší děti zvládaly, ale refrén úplně nepochopily. Písničku jsem dětem alespoň dostala do povědomí a něco málo mi z ní zazpívaly i další den. Ve většině případů to ale byly předškolní děti. Věřím, že častější opakování písničky by je přimělo zapamatovat si ji. Písnička „Vánoční přání“ je o něco těžší, ale pořád si myslím, že je do mateřské školy vhodná.

5.4.3 Téma Zimní radovánky

Zima je plná nových překvapení. Děti vidí sníh jako něco nového, co je třeba si do sytosti užít, než se zase ztratí. I k zimnímu období, sněhu a dalším radovánkám máme k dispozici nespočet písní. Vybrala jsem písně s námětem zimních sportů a oblékáním typickým pro toto roční období.

Jako motivaci jsem zvolila malého Sněhuláka. Sněhulák stál na lyžích a vyprávěl dětem, jak se učil zimní sporty. Při vyprávění si o různých sportech jsme s dětmi došli na lyžování. Sněhulák řekl dětem příběh o tom, jak se naučil lyžovat. Přivedla ho k tomu totiž jedna lyže, která chtěla jet sama do světa. A o té lyži chtěl děti naučit písničku.

5.4.3.1 Splašená lyže

- Využití příběhu, maňáska, hry na Orffovy hudební nástroje

První je tedy písnička „**Splašená lyže**“ (příloha 6). Sněhulák (paní učitelka) dětem nejprve zazpívá písničku sám. Rozebereme si slovo splašený. Sněhulák vysvětlí dětem význam slova a každé z dětí předvede, jak asi vypadá někdo, kdo je splašený. Dětem také vysvětlíme význam lyžování (že k lyžování musí být lyže dvě, a proto lyže narazila, když jela sama). Děti budou při zpěvu hrát na Orffovy hudební nástroje. Nejprve děti necháme zahrát, co chtějí, aby si nástroje vyzkoušely. Děti postupně přijdou na to, jak se na daný nástroj hraje, popřípadě se zeptají kamaráda nebo paní učitelky. Po vyhrání

nastupuje zpěv písně v doprovodu hudebních nástrojů. Hrát budou všechny děti na všechny hudební nástroje. Tento způsob opakujeme minimálně 3krát, aby si děti dobře zapamatovaly rytmus a slova písně. S dětmi poté začneme na nástroje improvizovat. Nejprve zahrají nástroje s hlubokým hlasem (bubínky, dřívka...), poté s hlasem vysokým (činely, zvonek...). Jako poslední je úplná improvizace dětí. Děti si rozdělí, kdo v jaké části písně bude hrát na daný hudební nástroj a zpěv i hru si zorganizují.

Hodnocení

Předškolní třída

Děti v předškolní třídě hudební nástroje moc neznaly. Paní učitelka s nimi nehraje, a tak bylo opravdu dlouhé vyhrávání před písničkou. Každý si musel nástroj prohlédnout, osahat, zkusit si na něj zahrát. Takto to pokračovalo se všemi nástroji. Vzhledem k momentálnímu počtu dětí ve třídě (22 dětí), byla tato přípravná fáze poměrně časově náročná. Nakonec byli všichni spokojeni s vybraným nástrojem, jen dva chlapci si je mezi sebou půjčovali. Ve zpěvu nebyl problém. Dětem se písnička líbila, jelikož měla veselou melodii a snadná slova. Při hraní některé děti zapoměly zpívat, protože hra na nástroj je přímo uchvátila. Rytmizace písně s hrou na nástroj nebyla vůbec složitá. Děti pochopily způsob hry a dobře frázovaly i slova. V rozeznávání hlubokých a vysokých tónů mě děti překvapily. Zvládly zařadit všechny nástroje do správné skupiny. Improvizace na nástroje byla náročnější na organizaci. Chlapeček se zvolil vůdčí osobností a organizoval ostatní. Dvě holčičky nejprve nesouhlasily s jeho direktivním přístupem, ale po prvním pokusu hraní se přizpůsobily. Bylo zajímavé sledovat, jak děti reagují na sobě rovnocenného člena, který jim něco nakazuje. Je vidět, že ve třídě mezi dětmi panují dobré vztahy, jelikož nedošlo k žádným hádkám.

Smíšená třída

Ve smíšené třídě děti s hudebními nástroji pracovaly pravidelně. Vyhrávání před písničkou trvalo podstatně kratší dobu než v předešlé třídě. Děti si nástroje rozebraly a bez velkých problémů se domluvily, kdo bude mít který nástroj. Text písně a melodii se děti naučily rychle. Žádná složitá slova v písničce nebyla. V rytmicizaci byl malý zádrhel. Menší děti nedokázaly na nástroje udržet rytmus. Po upozornění

a následné ukázce už bylo vše v pořádku. U rozeznávání tónů ale nastal problém u menších dětí. Dětem trvalo delší dobu, než dokázaly odpovědět, o jaký tón se jedná. Ve dvou případech nedokázaly rozeznat výšku tónu vůbec. Při rozeznávání jim pomohlo, když hudební nástroj viděly. Následně dokázaly určit, kam tón zařadit. Improvizace na nástroje byla zajímavá. Organizace při improvizaci byla naprosto rozdílná než ve třídě předškolních dětí. Zde začaly menší děti hrát a předškoláci je doplňovali. Vzniklo opravdu zajímavé dílo, kdy předškolní děti svými nápady předčily mé očekávání.

5.4.3.2 Hurá na kopec

➤ Využití hry na tělo

Další písničku, kterou Sněhulák děti naučí, je píseň „**Hurá na kopec**“ (příloha 7). Na kopci se dá nejen lyžovat, ale i sáňkovat nebo bobovat. Děti vyjmenují všechny možné aktivity, které se na kopci dají dělat. Před odchodem na kopec je ale důležité se teple obléci. S dětmi si řekneme, jaké je v zimě počasí a jaké oblečení se nosí. Sněhulák zazpívá dětem několikrát písničku. Děti se libovolně přidávají. Asi po 5 opakováních Sněhulák přidá zvláštnost. Tuto písničku budeme doprovázet hrou na tělo. Nejprve si s dětmi procvičíme naše hudební nástroje v podobě rukou a nohou. Vyklepeme a uvolníme zápěstí a rozhýbeme nohy a prsty. Dětem paní učitelka předvede, co v které části písně budeme hrát. Do hry na tělo je zařazeno tleskání rukama, pleskání na nohy, bouchání o zem, dupání a tleskání prsty o dlaň. Děti opakují po učitelce postup, poté ho zahrají samy. Tento styl hry několikrát opakujeme. Naposledy bude hra na tělo improvizací. Děti si samy určí, jak budou hrát.

Hodnocení

Předškolní třída

Při hře na tělo bylo ale jiné pozdvižení. Děti byly moc nadšené z toho, jaké zvuky dokážou na své tělo udělat. Text písničky si zapamatovaly rychle, s rytmizací nebyl žádný problém. Hra na tělo přispěla k lepšímu zapamatování písně. Děti měly spojené techniky hry na tělo s částmi písničky a lehce si vybavovaly slova s předvedením daného úkonu. Nejvíce děti zaujala improvizace. Její organizace se ujal stejný vůdce

jako u předchozí písně. Tentokrát bylo ale jeho vedení volnější než při hře na nástroj. Do vymyšlení se zapojilo více dětí, které bavilo zkoumat nové způsoby hry na své tělo.

Smíšená třída

Hra na tělo měla u dětí obrovský úspěch. Dětem jsem ukázala, jakými způsoby budeme hrát. Musela jsem jim nechat trochu času, aby si každý zkusil, jaký pohyb vyvolává daný zvuk. Písničku jsme museli malinko zpomalit, aby menší děti zvládaly přechody mezi jednotlivými způsoby hry. Rytmizace písně nebyla složitá a ani textově nedělala píseň dětem žádný problém. Improvizace hry na tělo probíhala podobným způsobem jako hra na hudební nástroj. Menší děti hrály „podklad“ a ty větší doplňovaly hru o zajímavé zvuky.

5.4.4 Jaro už je tu!

Po období zimy přichází tak dlouho očekávané jaro. Příroda se probouzí a děti očekávají něco nového. Všechno se točí kolem změn v přírodě, počasí i oblékání. Nastává ta teplejší a slunečnější část roku. Písničky jsem spojila s viditelnými změnami kolem nás. Na jaře nastává čas, kdy se příroda probouzí, a my můžeme pozorovat, co se po zimě změnilo. S jarem je neodmyslitelně spjat i čas velikonoční. Je to čas barev, vajíček a hlavně rození nových mláďat. Všechny písničky jsou motivovány nastupujícím jarem, pozorováním přírody kolem nás a výtvary, které si děti samy vyrobí.

5.4.4.1 Voláme sluníčko

- Využití práce s hlasem, narativní pantomimy, kresby

První písnička je motivována změnami v počasí. Na jaře se začíná sluníčko více objevovat a také začíná hřát. Každé z dětí si nakreslí svoje vlastní sluníčko, jak si ho představuje, jak si asi myslí, že vypadá. Po nakreslení si každé sluníčko ukážeme, aby si každý mohl zhodnotit svojí práci. Paní učitelka zazpívá dětem písničku o sluníčku „**Voláme sluníčko**“ (příloha 8). Děti na slovo „haló“ dají ruce k ústům a předvedou, jak sluníčko volají. Děti ale nesmí křičet, nastane pouze práce s hlasem, kdy děti hlas nepatrně zvýší, aby sluníčko slyšelo. Po dvou až třech opakování se písnička změní. Děti pomocí brainstormingu říkají, co všechno k jaru patří a co všechno můžeme volat

(kytičky, zvířátka atd.). Nakonec zavoláme znovu sluníčko a ujistíme se, že si děti pamatují základní slova písně.

Hodnocení

Předškolní třída

Malování sluníček nezabralo tolik času. Předškoláci neviděli na malbě slunce nic těžkého a rychle jsme mohli přejít ke zpívání. Písnička děti zaujala a hned po druhém opakování už znaly melodii a většinu slov. Rytmizace písničky nebyla složitá, dětem nedělala žádný problém. Děti byly vždycky připravené na slovo „haló“ a tato část písničky je opravdu bavila. Předškoláci vymysleli opravdu spoustu jarních věcí. Problém nastal, když je opakování stejné části písničky asi po 10 slovech přestávalo bavit. Návčik jsem tedy přerušila a s dětmi si zahrála hru na Mrazíka a Sluníčko, aby se děti odreagovaly a protáhly. Po této vsuvce už bylo vše zase jako předtím a děti dál vymýšlely jarní věci. Jelikož to byli předškoláci, jarních pojmů bylo opravdu hodně. Podle mého názoru na tuto písničku nezapomenou, protože opakování této písničky bylo mnohonásobné (přibližně 20x).

Smíšená třída

Malování sluníček bylo v této třídě o něco delší. Menším dětem trvalo déle, než sluníčko bylo podle jejich představ. Děti vůbec neměly zkušenosti s reflexí, a tak bylo na delší povídání, co si o své práci myslí. Nacvičování samotné písně ale netrvalo dlouho. I když jsou tu menší děti, písnička svým textem ani melodií není těžká. Děti zvládly po třetím opakování písničku zazpívat. Malé děti upoutalo volání s rukama u úst. S radostí volaly sluníčko. Musela jsem je akorát upozornit, že nesmí křičet. Někomu občas slovo „haló“ přešlo v křik, ale po vysvětlení se zpěv urovnal. Zajímavý byl ve smíšené třídě brainstorming. Návrhů bylo opravdu mnoho, ale překvapilo mě, že se více zapojovaly menší děti. Ty vyjmenovávaly věci konkrétněji (například jehňátka, tulipány atd.), kdežto předškoláci to brali obecně a jmenovali nadřazené pojmy (kytičky, zvířátka). Zapojila jsem i pohybovou hru na Mrazíka a Sluníčko. Děti se potom celkem roz dováděly a bylo těžší je přimět znovu přemýšlet o jarních pojmech. Písničku jsme neopakovali tolikrát jako ve třídě předškoláků. Jsem si ale jistá, že ji děti také dobře znají.

5.4.4.2 *Mlád'ata*

➤ Využití kresby, pohybu

Na změny v počasí navazujeme narozením mlád'at v přírodě. Každé dítě si nakreslí obrázek svých nejoblíbenějších zvířátek. Následně nám poví, co nakreslil. Jde o rozvoj slovní zásoby a vymyšlení zdobnělin. Jelikož jsou mlád'átka malá a roztomilá, musí je děti všechna pojmenovat. Paní učitelka pak dětem zazpívá písničku „**Mlád'ata**“ (příloha 9). Písničku minimálně dvakrát opakuje a vysvětlí v ní některá slova (hlavně zdobněliny jako žízalata apod.). Děti si potom písničku zazpívají s paní učitelkou. Další fáze je doplňování jiných mlád'at do písničky. Děti říkají, jaká mlád'ata znají a následně je doplňujeme do písničky a zpíváme znovu. Zazpívaná mlád'átka si zapisujeme na papír a po dozpívání je děti předvádí. Nakonec si písničku zazpíváme v původním znění jako kontrolu, zda si děti písničku pamatují.

Hodnocení

Předškolní třída

Při kreslení obrázků si děti daly opravdu záležet. Delší dobu trvalo pojmenovávání mlád'at, ale děti to zvládly. Obrázky byly hodně různorodé. Objevovala se zvířata v podobě tygrů nebo malých rybiček. Nastal problém, kdy děti uváděly i jména zvířat, která u nás běžně nežijí. Jelikož požadavek byl zvířata v přírodě, exotická zvířata jsem nakonec také odsouhlasila, protože někde v Africe se mohou v běžné přírodě skutečně vyskytovat. Písnička byla na rytmizaci celkem náročná. Museli jsme si ji s dětmi opakovat asi třikrát, než jsme se do rytmu dostali. Děti znaly opravdu velké množství zvířat. Někdy bylo umění nafrázovat zdobnělinu zvířete do rytmu písně, ale nakonec jsme byli úspěšní. Zábavné bylo předvádění dětí. Byla to čirá improvizace pro děti, jelikož musely samy vymyslet, jak se asi určitá mlád'ata pohybují. I přes uvedené obtíže je tato písnička velice bavila. Konečným zopakováním jsem se ujistila, že si děti písničku dobře zapamatovaly.

Smíšená třída

S dětmi ve smíšené třídě jsem nácvik musela rozdělit do dvou dnů. Kreslení zvířátek a následné pojmenování trvalo tak dlouho, že na písničku došlo až druhý den. Děti ale zájem neztratily. Text i rytmizace písničky byly pro děti trochu složitější. Bylo zapotřebí

asi 5 opakování, než si děti správně zapamatovaly rytmus písně a slova. Vyjmenovávání mládat dětem nedělalo žádný problém. Malé děti měly méně nápadů než předškoláci, což se dalo předpokládat. Nejprve jsem nechala vymýšlet menší děti, a když už menší nevěděly, dostaly šanci děti předškolní. Menší děti měly neobvyklé nápady při znázorňování zvířátek. Pohybové předvádění je opravdu moc bavilo a dopomohlo k lepšímu zapamatování si písně. Na konci jsme s dětmi zopakovali původní text písně a děti si píseň dobře pamatovaly.

5.4.4.3 Běžel tudy zajíček

- Využití maňáska, příběhu, pohybové hry

Jako poslední jsem vybrala písničku z období Velikonoc. Děti celým obdobím Velikonoc provází plyšový zajíček Ušáček, který dětem vypráví, jak se slaví Velikonoce u nich na dvorku. Zapojuje do příběhu ostatní zvířátka i období jara. Vysvětluje dětem velikonoční tradice a zvyky. Paní učitelka potom zazpívá písničku „**Běžel tudy zajíček**“ (příloha 10). Děti písničku několikrát opakují. Vysvětlíme si slovo „žemlička“, které děti neznají. Po zazpívání písničky vysvětlí paní učitelka hru (obdoba hry Chodí pešek okolo). Děti budou sedět v kruhu a rozpočítadlem se vybere jeden, který bude zajíček. Jako poznávací prvek bude mít dítě zaječí uši, v ruce bude držet předmět podobající se žemličce. Dítě jako zajíček chodí kolem kruhu a všichni zpívají naučenou písničku o zajíčkově. Jakmile písnička skončí, zajíček si vybere jedno dítě a nastává honička kolem kruhu. Pokud vybrané dítě chytí zajíčka, zajíček mu předá žemličku a zaječí uši a hra pokračuje. Hru se snažíme hrát do té doby, než budou vystřídány všechny děti. Po skončení hry si zopakujeme písničku jako kontrolu, zda si ji děti dobře zapamatovaly.

Hodnocení

Předškolní třída

Povídání o Velikonocích bylo u dětí předškolního věku zajímavé. Děti už znaly spoustu tradic a zvyků ať už z domova nebo z povídání ze školky z předešlých let. Zajímavé byly rozdíly mezi dětmi z města a dětmi z vesnic. Na vesnicích se tradice dodržují více a ve větším rozsahu než ve městech. Písnička byla pro děti jednoduchá. V textu nebyla

žádná záludná slova a rytmizace písničky byla také bez problémů. Jako první jsem šla hrát zajíčka ve hře já, abych dětem ukázala, jak to bude vypadat. Samozřejmostí bylo slovní popsání hry, ale názornost je pro děti lepší. Děti hra velice zaujala. Každý zajíček si hrdě nesl žemličku a ouška na hlavě. V den nácviku této písně jsem měla ve třídě 25 dětí, takže trvalo opravdu celé dopoledne, než se všechny děti v roli zajíčka vystřídaly. Neustálým opakováním písničky se zpěv zlepšoval a píseň se více dostávala do povědomí dětí. Po 25. zazpívání si děti písničku dozajista pamatovaly. Na konci jsem si ověřila, že písnička se jim opravdu vryla do paměti, protože každé dítě ji dokázalo z paměti zazpívat.

Smíšená třída

Ve smíšené třídě trvalo povídání o Velikonocích o něco déle. Menší děti uchvátil plyšový zajíček, a tak jejich pozornost byla po celou dobu v komunitních kruhu přítomná. V této třídě převládaly klasické zvyky jako pletení pomlázky nebo malování vajíček. Děti nám vyprávěly svoje zážitky, které prožily. Písničku jsem nejprve zazpívala sama a po druhém opakování už se přidali předškoláci a po třetím i malé děti. Text písničky nebyl složitý a rytmizace šla dětem sama. Písničku jsme pro jistotu opakovali asi pět krát. Potom jsem dětem ukázala zaječí uši k dané hře. Po prvním předvedení hry se děti nemohly dočkat, až každý z nich bude zajíček. Děti si hru opravdu užívaly. Hru jsme hráli dost dlouho, dokonce některé děti byly v roli zajíčka více než jednou. Pro menší děti byl zážitek dostat se do role zajíčka, který má opravdové uši. Podle mého názoru mělo použití rekvizit ve hře upevňující účinky. Děti bylo v této třídě méně – asi kolem 20. Přesto jsem po dohrání hry zkontrolovala, zda si děti písničku pamatují. Nácvik této písně se zdařil.

5.5 Výsledky

5.5.1 Reakce dětí na zvolený způsob nácvičku

Při výzkumu jsem volila různé způsoby nácvičku. Jako motivaci jsem nejvíce zařazovala příběh. Děti se s příběhem dostaly lépe do hloubky zvoleného tématu, pochopily jeho obsah a podstatu. Příběh jsem zvolila u 5 písniček.

Na první písničku „Čert a Káča“ děti reagovaly velice dobře. Příběh jim pomohl lépe se dostat do kontextu s písničkou. Jednalo se o pohyb (narativní pantomima s tanečními prvky) a ten děti vždy baví. Úskalím tohoto nácvičku bylo, že si děti musely přesně zapamatovat pohyby, které pak postupně předváděly. Jejich reakce nebyla nějak výjimečná. Pro děti je pohyb přirozený, a tak se snadno „taneček“ naučily. Nejprve jsem jim předvedla taneční prvky já. Děti je po mně opakovaly a podruhé už jsem jen dopomáhala, když pohyb zapomněly. Třetí opakování už děti tancovaly samy. Podle mého názoru jim tanec pomohl lépe si zapamatovat slova písně.

Druhou písničkou byla k čertovskému období „Písnička pro čerta“. Děti jsem motivovala samotným čertem a to tím, jak čert vypadá. U této písně jsem zvolila nácvik s pomocí hudebních nástrojů. Nebyly to ale klasické hudební nástroje, nýbrž obyčejné hračky, s kterými si děti ve školce hrají. První reakce dětí byla zmatená. Děti netušily, co s těmi věcmi budeme dělat. Po vyluzování zvuků z jednotlivých hraček už děti byly v obraze. Překvapilo je, že i na obyčejné hračky se dá hrát jako na hudební nástroje. Dětem se líbilo, že mohly dělat rámus, a tak si nácvik této písně rádně užívaly. Mohl zde nastat menší problém v situaci, kdy děti byly zaujaté hrou a zapomněly zpívat. Píseň jsem s nimi na konci zopakovala bez nástrojů a nebylo vidět, že by si nějaké dítě text nepamatovalo.

Při vánočních písních jsem použila jako motivaci dramatizaci Betlémského příběhu. Děti příběh zaujal a písničky v něm byly zpestřením. V písni „Bim, bam“ jsem zvolila práci s hlasem. Děti se musely naučit ovládat svůj hlas a dokázat ho v určité části písně ztlumit. Motivací byl spící Ježíšek, kterého jsme zpěvem nesměli vzbudit. Reakce dětí byla opravdu empatická, když se snažily co nejtíšeji zpívat, aby Ježíška neprobudily.

Příběh pokračoval příchodem „Tří Králů“. Děti měly tuto písničku v povědomí, a tak reakce byla radostná. Písničku jsem spojila s chůzí. Králové měli malou opičí dráhu a při zpěvu pochodovali do rytmu písně. Píseň jsem chtěla ukončit dřív, ale děti chůze bavila a podle toho soudím, že se jim zvolený způsob nácvičku líbil.

Jako poslední byla píseň „Vánoční přání“, při které byly zapojeny hlavně holčičky. Píseň byla pro všechny děti celkem náročná. Střídající se rytmus písně děti mírně zmátl. Doprovázela jsem zpěv hrou na klavír. Melodická linka hry dětem pomohla zorientovat se v rytmu písně. Pro děti to byl těžší způsob nácvičku, ale i přesto si píseň pamatovaly.

V zimním období jsem motivovala děti figurkou sněhuláka. Děti jsou vždycky zaujaté, jakmile se objeví někdo třetí, kdo jim téma zprostředkuje. Motivační příběh poté lépe poslouchají a snaží se z něj pochytit více věcí. Pro první písničku „Splášená lyže“ jsem zvolila doprovod na Orffovy hudební nástroje. Udivený výraz dětí při odkrytí nástrojů byl dostačující. Děti byly nadšené, že každý může mít svůj nástroj, na který bude sám hrát. Nejradostnější byla improvizace na hudební nástroje, kdy si každý mohl hrát, co se mu líbí. Radostnější reakci na nácvičku písně jsem nezažila.

Sněhulák a jeho příběh pokračoval i při další písničce „Hurá na kopec“. Jako způsob nácvičku jsem zvolila hru na tělo. Pro děti to bylo něco nového. Některé nechápaly, jak dokáže jejich tělo vydávat takové zvuky. Při prvních pokusech o hru na tělo bylo vidět radostné obličejy dětí, které nikdy nic takového nezkoušely. Tento způsob nácvičku můžu ze své zkušenosti brát jako nezdařilejší. Děti nejvíce bavilo vymýšlet stále nové způsoby a vydávat nové zvuky. Děti si hraní na tělo dokonce opakovaly i při oblékání v šatně nebo čekání na oběd.

Příchod jara byl motivací pro kresbu. S dětmi jsme před samotným nácvičkem písně kreslili. Jako první děti kreslily sluníčko k písni „Voláme sluníčko“. Lépe se tak dostaly do zvoleného tématu a hlavně každý měl své materiální sluníčko, na které mohl při nácvičku koukat nebo ho mohl držet v ruce. U této písně děti musely také pracovat s hlasem (ovládat ho tak, aby nekřičely) a ještě k tomu pantomimicky znázorňovat

volání. Nácvič byl zdařilý a děti radostně volaly nejen sluníčko, ale i další jarní předměty, na které si vzpomněly.

U písničky „Mláděta“ jsme také začínali kresbou. Kresba to byla ale těžší, protože zvíře už má své náležitosti, které dítě musí dodržet (nohy, ocas atd.). Pojmenovávání zvířat činilo dětem jisté obtíže, ale nakonec jsme to všichni zvládli. K této písni jsem přidala pohyb, a to pantomimické znázorňování zvířat. Děti pohyb nesmírně baví, a proto jsme zvířata napodobovali opravdu dlouho a s velkou chutí. Děti měly radost jen ze samotného pohybu a aktivita je zaujala o to víc, protože mohly napodobovat zvířata, která znají.

Poslední písnička „Běžel tudy zajíček“ byla motivována plyšovým zajíčkem. Děti udržují pozornost mnohem déle, když s nimi mluvíme prostřednictvím třetí osoby. Plyšový zajíc je upoutal natolik, že chtěly být jako on. Proto jsem zařadila k této písni pohyb, a to konkrétně pohybovou hru. Hra byla obdobou hry na „peška“, kterou děti znaly. Nebylo tedy těžké je do hry zasvětit. Jak se jedná o pohyb, děti jsou k nezastavení. Hru jsme dokonce museli hrát i pár dní po nácvič, jelikož děti velice zaujala. Reakce na ni byly plné smíchu a radosti a děti se při hře náramně bavily.

5.5.2 Zájem dětí o zvolený způsob nácvič

Děti jsem na nácvič písni předem motivovala. Zájem byl tedy u všech písniček. Děti se vždy těšily, co nového se dnes dozví a naučí. U dětí je především potřeba upoutat jejich pozornost, a proto jsem volila takovou motivaci, kterou bych je skutečně zaujala.

Dle mého pozorování byl největší zájem o Orffovy hudební nástroje. Vzhledem ke skutečnosti, že se hudební nástroje používají v mateřských školách velice zřídka (někde vůbec), děti zaujaly ze všeho nejvíce. Přece jen je zajímavé hrát sám na hudební nástroj, sám ho ovládat a sám si rozhodovat, kdy a jak začne hrát. Děti byly nástroji přímo uchváčeny, a tak mohu tento zájem považovat za největší.

Dramatizace příběhu a jeho děje měla u dětí velký úspěch. Děti upoutaly kostýmy, tudíž se mohly snáze vžít do role. Tento způsob nácvičku děti zaujal natolik, že i přes volnou hru si stále hrály s kostýmy a zpívaly si naučené písničky.

U dětí je pohyb přirozeným způsobem projevení se. Samozřejmě písničky, součástí jejichž nácvičky byl pohyb, budily u dětí velké nadšení. Ať už se jednalo o taneček, pohybovou hru, anebo prostou chůzi do rytmu, děti byly pohybem zaujaty. Pohyb vždy vzbudí u dětí zájem. Při nácvičce mých písniček pohyb jistě dopomohl k dobrému zapamatování si textu, melodie i rytmu písně. Velmi se osvědčilo spojení zpěvu s chůzí. Jelikož je pohyb v mateřské škole nejčastěji používaným prostředkem, děti na něj nereagují s takovým nadšením, jako když zkouší něco nového. Přesto zůstává nejoblíbenějším způsobem jejich projevu.

Nejméně děti zaujala hra na klavír, při které jsou děti pouze pasivními posluchači. Paní učitelka hraje a nevěnuje dětem takovou pozornost. Při hře na klavír je vhodné, aby děti byly nějakým způsobem zaměstnány (pohyb). Ať už jde o běžnou hru na tělo nebo pohybovou improvizaci.

5.5.3 Zvládnutí textu, rytmu a intonace písně

Úroveň zvládnutí písně se určuje velice těžko. Každá písnička má svá specifika a každé dítě může být v jiném emočním rozpoložení.

Přesto bych jako nejlepší způsob zvolila nácvičku písně s pohybem. Děti pohyb milují a vyžadují ho neustále. Pokud jsem do písničky zapojila pohyb, děti se rozveselily. V určitých okamžicích bylo riziko, že se děti roz dovádí. Malé „vyblbnutí“ ale nikdy neuškodí. Děti si lépe spojovaly text s pohyby. U písničky „Čert a Káča“ bylo toto propojení nejvýraznější. Děti si zapamatovaly nejdříve pohyby a z nich odvozovaly text písničky. Pohyb dětem pomohl i u písničky „My Tři králové“, kde chůze byla pomocnou formou k rytmizaci písně. Při pohybové hře doprovázené písní „Běžel tudy zajíček“ neustálé opakování písně a určený cíl, který po písni přišel, také pomohl dětem zapamatovat si ji. Písnička „Mlád'ata“, která v sobě měla schovaný pohyb v předvádění

zvířat, motivovala děti k dalšímu vymýšlení zvířátek. V mém programu mohu pohyb spojený s písní vyhodnotit jako nejefektivnější způsob nácvičku písně.

Hra na hudební nástroje se úspěšností blížila k pohybu. Děti se při této hře také pohybovaly, ale jejich pohyb byl omezený. Více pozornosti se soustředilo na správnou hru na nástroje a píseň jako taková šla do pozadí. Při dostatečném vyhrání se ale vyrovnala hra se zpěvem a děti si pomocí nástrojů písničku lépe zapamatovaly. Hra na nástroje, které nebyly původem hudební (hračky), měla o něco nižší výsledky, než hra na Orffovy nástroje. Děti byly příliš zaujaté hrou na tyto nástroje a slova písničky zpočátku nevnímaly. Trvalo delší dobu, než se text připojil ke hře. Přesto byl i tento způsob nácvičku efektivní.

Dramatizace příběhu je úzce spojená s pohybem. Děti si dobře pamatovaly, jak šel příběh po sobě a kdy se měla začít zpívat daná písnička. Nácvičku písně dobře přispěl kontext, ve kterém se objevila. Děti přesně věděly, kdy která píseň přijde a co mají zpívat. Dětem pomohly i kostýmy, ve kterých se lépe vžily do role. Příběh a jeho následná dramatizace přispěly k lepšímu zapamatování si písní.

6 DISKUZE

V praktické části mé bakalářské práce jsem s dětmi v mateřské škole nacvičovala písně. Zjišťovala jsem, jaký způsob nácvičku bude pro dítě předškolního věku nejlepší. Stanovila jsem si výzkumné otázky, kterými jsem se snažila přiblížit výsledku mé práce.

Zpěv je součástí našeho života. Již v prenatálním období dítě slyší hlas i zpěv matky. Důležité je, aby matky dětem zpívaly. V dnešní konzumní společnosti je dítě necháno na pospas médiím a samotný zpěv v rodinách není tak častý. Aby se dítě mohlo bezproblémově rozvíjet, musíme posilovat i stránku hudební.

Otázkou je, jak se vlastně zpěv v mateřské škole rozvíjí. V mateřské škole se jedná o kolektivní práci, jelikož ve většině případů je třída naplněna do počtu minimálně 24 dětí. Hlavní a základní složkou nácvičky písní je motivace. Podle portálu Rámcového vzdělávacího programu (2006) je motivace duševní proces související se zvýšením (popřípadě snížením) aktivity. Motivace je jedním z významných předpokladů efektivního učení.

Aby nácvičky písní byly efektivní, je tedy důležitá řádná motivace. Jako nejčastější motivační prvek jsem volila příběh. Při větší pozornosti příběhu jsem použila maňásku. Děti se s příběhem lépe dostaly do obsahu nacvičované písně a měly větší přehled o daném problému.

Na základě svého pozorování se domnívám, že nejvhodnější způsob nácvičky písní je propojení s pohybem. To je v souladu s názory hudebních odborníků. Například Lišková (2013) uvádí, že pohyb spojený s hudbou je naprosto samozřejmý. Hudba a pohyb se navzájem ovlivňují. Hudba působí na člověka svým rytmem a rytmus podněcuje člověka k pohybu (podupávání, houpání se, tleskání apod.). Hudba vede děti k přirozenému a spontánnímu pohybu. V raném věku děti potřebují přímý kontakt s hudbou a nejlépe jim k tomu dopomůže prožitek pohybový.

Při použití pohybu v nácvičce písně jsem pozorovala nejen radost dětí, ale i větší efektivnost nácvičky. Děti spontánně rytmizovaly pohyb podle písně. Z hlediska rytmizace měl připojený pohyb velkou zásluhu. V písni, kde jsem použila například narativní pantomimu, si děti s pohybem lépe pamatovaly i text. To se ukázalo i při hře

na tělo. Děti měly spojené techniky hry na tělo s částmi písničky a lehce si vybavovaly slova s předvedením daného úkonu.

Pohybová hra, kterou jsem při nácvičku poslední písničky zařadila, byla pro děti nejzábavnější. Podle výsledků pozorování se děti naučily písničky s pohybovou hrou nejrychleji. Důležitý faktor byl také časté opakování písničky, jelikož se musely vystřídat všechny děti. Po dvou opakováních při pohybové hře už děti dobře znaly text písničky a dokázaly chodit do rytmu.

Hudba a pohyb jsou nerozlučnou součástí každého nácvičku. Ať už se jedná o pohyb samotný, nebo pohyb ve smyslu hry na hudební nástroj či hry na tělo. Děti pohybem prožívají veškeré situace všedního života, a pokud jde o radost a efektivitu pohybu, je to jeden z nejlepších způsobů prožitku.

Závěr

Cílem mé práce bylo přinést inspirativní náměty pro seznamování s novými písněmi v mateřské škole a zjistit, jaký způsob nácviку písni v mateřské škole je nejvhodnější. K výzkumu jsem použila metodu pozorování, kdy jsem jako pozorovatel proces řídila. Zvolila jsem nácvik deseti písni, kdy jsem vždy využila jiné metody, a ověřovala tyto nácviky ve dvou třídách mateřské školy. Součástí nácviку byla i motivace dětí a následná evaluace činnosti. Zjišťovala jsem, jaký způsob nácviку byl nejvíce efektivní, jak děti na odlišné způsoby nácviку reagovaly a jaký byl zájem dětí o zvolený způsob nácviку.

Výsledek mého výzkumu je v souladu s očekáváním. Nejúspěšnějším způsobem nácviку byla píseň doprovázená pohybem. Děti vnímají pohyb jako přirozenou součást sebe sama. Pohyb je pro ně spontánní a přirozený prvek, který provozují kdykoliv je to možné. Při nácviку písni přispěl pohyb k lepšímu a rychlejšímu zapamatování písně. Text si děti vštípily do paměti přes vyjádřené pohyby a rytmizace písně byla s pohybem jednodušší.

Kromě pohybu nejvíce děti bavily netradiční nácviky, jako byla hra na Orffovy hudební nástroje nebo hra na tělo, kterou tak dobře neznaly. Děti rády objevují a poznávají něco nového. Tyto způsoby pro ně byly něčím novým, překvapujícím. Nejlepším zážitkem byla improvizace na hudební nástroje. Děti si zkoušely, jak nástroje hrají a do rytmu písně je používaly.

Pro děti byla zajímavá i práce s dynamikou hlasu (ztišení, volání). Umět ovládat svůj hlas není nic lehkého. Děti se zaujetím ztišovaly hlas, když nechtěly vzbudit Ježíška v jeslích nebo volaly sluníčko a ostatní jarní pojmy. Práce s hlasem je důležitá hlavně proto, že děti rády křičí. Jestliže se svůj hlas naučí ovládat, předejdou tak problémům s hlasivkami a jejich vypětím.

Maňásek jako učitel písni je pro děti nejzábavnější. Pokud je zprostředkovatel v podobě maňáska, děti více soustřeďují svou pozornost. Maňásek dokáže děti zaujmout. V pohybové hře, kterou je učil maňásek v podobě zajíce, chtělo být každé dítě zajícem. Tento způsob dokáže děti perfektně namotivovat na jakoukoli činnost.

V dnešní době zahlcené médii upadá zpěv v rodinách. Rodiče posadí děti k televizi nebo počítači a děti pasivně vnímají hudbu, která mnohdy nemá ani řádný základ. Je třeba v mateřských školách udržovat aktivní hudební výchovu a s dětmi co nejčastěji zpívat. Výběr vhodných písní není také jednoduchý. Pro děti se nejvíce osvědčily písně lidové, které jsou rytmicky stálé a textově dobře srozumitelné.

Doufejme, že se zpěv a kvalitní hudba dostane do více rodin a lidé tak budou moci přes hudbu vyjadřovat své pocity a emoce.

Seznam použitých zdrojů

1. HAVLÍNOVÁ, Miluše, HAVLOVÁ, Jana a Eliška VENCÁLKOVÁ (eds.). *Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole: aktualizovaný modelový program podpory zdraví (dokument a metodika)*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008, 224 s. ISBN 978-80-7367-487-8.
2. HORÁČKOVÁ, Jaroslava. *Rok ve verších a písničkách: písničky a říkanky pro děti*. Ilustrace Gabriela Přikrylová. Kroměříž: Přikrylová Milada Plus, 2009. Barevné kamínky. ISBN 978-80-87165-25-6.
3. JANOVSÁ, Olga. *Malým zpěvákům. Zpěvník pro mateřské školy*. 2. (opr.) vyd. Praha: SPN, 1988.
4. JANŽUROVÁ, Zdena a Milada BOROVIČKOVÁ. *Klavírní školička pro děti 4-7leté: pedagogická publikace s metodickým návodem pro výuku předškolních a raně školních dětí na LŠU se zaměřením i ke čtyřruční hře a ke hře z listu*. 3. uprav. vyd. Ilustrace Josef Paleček. Praha: Panton, 1989, 209 s.
5. JENČKOVÁ, Eva. *Hudební žerty s Mikulášem a čerty*. 1. Hradec Králové: Tandem, 2009. ISBN 8086901963.
6. JURKOVIČ, Pavel. *Jak počítají kořata*. Vyd. 1. Ilustrace Stanislav Duda. Praha: Portál, 2011, 87 s. ISBN 978-80-7367-789-3.
7. KAŠOVÁ, Jitka. Prožitek jako způsob učení. *Metodický portál: Články* [online]. 02. 12. 2013, [cit. 2016-03-04]. Dostupný z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/z/17861/PROZITEK-JAKO-ZPUSOB-UCENI.html>>. ISSN 1802-4785.
8. KOŘÍNEK, Miroslav. *Metody a techniky pedagogického výzkumu: Učeb. text pro stud. pedagog. fakult a pro postgraduální studium učitelů a školských prac*. 2., přeprac. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1976.
9. KRUŽÍKOVÁ, Marie. *Písniček I*. Stařeč: INFRA, s. r. o. 2011, 62 s. ISBN 978-80-86666-35-8.

10. KUTÁLKOVÁ, Dana. *Logopedická prevence: průvodce vývojem dětské řeči*. Vyd. 4. Praha: Portál, 2005, 213 s. Speciální pedagogika (Portál). ISBN 80-7367-056-9.
11. LIŠKOVÁ, Marie. HUDEBNÍ ČINNOSTI pro předškolní vzdělávání: Návčik písní. *Metodický portál: Články* [online]. 26. 03. 2013, [cit. 2016-03-03]. Dostupný z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/16933/HUDEBNI-CINNOSTI-PRO-PREDSKOLNI-VZDELAVANI-NACVIK-PISNI.html>>. ISSN 1802-4785.
12. Nohavica. Pomoztemi.cz [online]. 2016, [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <<http://www.pomoztemi.cz/zpevnik/nohavica/index.htm>>
13. Pinterest. *Pinterest.com* [online]. 2016, [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: <<https://cz.pinterest.com/pin/344525440219759424/>>
14. Předškoláci – pedagogický magazín. *Predskolaci.cz* [online]. 2016, [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <<http://www.predskolaci.cz/vanocni-prani-2/8428>>. ISSN 1804-3615
15. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. 1. vydání. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2006. 48 s. [cit. 2016-03-14]. ISBN 80-87000-00-5. Dostupné z WWW: <http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf>.
16. SEDLÁK, František. *Základy hudební psychologie: učebnice pro studenty pedagogických fakult*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990, 320 s. Učebnice pro vysoké školy. ISBN 80-04-20587-9.
17. SKALKOVÁ, Jarmila. *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu: Vysokoškolská učebnice pro studenty filozofických a pedagogických fakult*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983, 208 s. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství).

18. SLAVÍKOVÁ, Marie. Hudební vývoj dítěte v předškolním věku. *Metodický portál: Články* [online]. 13. 03. 2012, [cit. 2016-03-04]. Dostupný z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/14413/HUDEBNI-VYVOJ-DITETE-V-PREDSKOLNIM-VEKU.html>>. ISSN 1802-4785.
19. SOUKUP, Jaromír. *Hlas, zpěv, pěvecké umění*. 2. vyd. Praha: Supraphon, 1972
20. STOJAN, Jaroslav. *Maličká su: učebnice hudební výchovy pro děti mateřské a základní školy*. Přerov: JASTO, 1997, 48 s. ISBN 80-86086-11-9.
21. Středisko Radost. *Taborradosti.cz* [online]. 2016, [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <<http://www.taborradost.cz/puvodni-obsah/ke-stazeni/vanocni-zpevnik/>>
22. ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk a Alena TICHÁ. *Lidové písničky a hry s nimi*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999, 152 s. Nápady, hry, tvořivost. ISBN 80-7178-323-4.
23. TICHÁ, Alena. *Učíme děti zpívat: hlasová výchova pomocí her pro děti od 5 do 11 let*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 152 s. ISBN 80-7178-916-X.
24. VISKUPOVÁ, Božena a Petr JISTEL. *Skřivánek: sborník písní pro mateřské školy s doprovodem klavíru, event. dalších (dětských) hudebních nástrojů*. 3. vyd. Praha: Panton, 1983, 93 s.
25. ZEZULA, Jiří a Olga JANOVSÁ. *Hudební výchova v mateřské škole: Metodika : Učebnice pro 2.-4. ročník stud. oboru Učitelství pro mateřské školy na stř. pedagog. školách i pro praxi učitelek mateřských škol*. 2. vyd. Praha: SPN, 1990, 392 s. Učebnice pro stř. školy. ISBN 80-04-24939-6.

Seznam příloh

Příloha 1: Čert a Káča

Příloha 2: Kdo straší děti

Příloha 3: Bim, bam

Příloha 4: Tři Králové

Příloha 5: Vánoční přání

Příloha 6: Splašená lyže

Příloha 7: Hurá na kopec

Příloha 8: Voláme sluníčko

Příloha 9: Mládáta

Příloha 10: Běžel tudy zajíček

Čert a Káča

Mírně

P. Jurkovič / V. Provazníková

1. By - la jed - na Ká - ča, co se chtě - la vdát,
čert to na ní vi - děl, šel s ní tan - co - vat

Na krk mu sko - či - la, do - ko - la s ním to - či - la,

na krk mu sko - či - la, do - ko - la s ním to - či - la.

2. Čert se jí moc libil, že byl rohatý,
že měl v pekle teplo a byl bohatý.
[: Když nemohl na nohy,
táhala ho za rohy. :]

3. Hned si chtěla Káča, toho čerta brát,
pořád se ho ptala, jak moc jí má rád.
Čert na to pro tebe,
půjdu rovnou do nebe,
ble, ble, ble, pro tebe,
půjdu rovnou do nebe.

PÍSNÍČKA PRO ČERTA

The musical score is written in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a common time signature (C). The melody consists of quarter and eighth notes. Chords are indicated by letters above the staff: C, G7, F, and C. The lyrics are written below the notes.

esele
C G7 C
Mi-ku-lá-ši, Mi-ku-lá-ši, kdo to ta-dy dě-ti stra-ší,
F C G7 C
kdo tu řinčí ře-tě-zem a proč s tebou přišel sem?
F C G7 C
Ro-ha-tý, ro-ha-tý, s ko-ži-chem až na pa-ty,
F C G7 C
ro-ha-tý, ro-ha-tý, čer-ný, střa-pa-tý.

1. Mikuláši, Mikuláši,
kdo to tady děti straší?
Kdo tu řinčí řetězem
a proč s tebou přišel sem?
Refr.:
Rohatý, rohatý,
s kožichem až na paty,
rohatý, rohatý,
černý, střapatý.
2. Kdo jsi, teď už všichni víme,
my se, čerte, nebojíme,
nemáš-li co na práci,
můžeš dělat legraci.
3. Chceš-li ale děti lekat,
nebudeme déle čekat,
pošleme tě nazpátek
do veselých pohádek.

Bim bam

D. Vančura

zpívá *Spirituál Kvintet*

úprava: F. Nedvěd

$\text{♩} = 100$

1. Hvě - zda zá - ři - la a vzduch se chvěl, hvě - zda zá - ři - la a vzduch se chvěl,
hvě - zda zá - ři - la a vzduch se chvěl, jas - ná noc nad Be - tlé - mem stá - la.
R: Ti - choun - cetam hrá - li, na zvon - ky si zvo - ni - li bim bam, při - šli li - dé
z dá - li, po - ví - da - li a cho - di - li sem tam. Ó, jak se má - te?
Ó, proč se ptá - te? Ti - choun - ce tam
hrá - li, na zvon - ky si zvo - ni - li bim bam.

1. Hvězda zářila a vzduch se chvěl, jasná noc nad Betlémem stála. (3x)

R: Tichounce tam hráli, na zvonky si zvonili, bim bam.

Přišli lidé z dále, povídali a chodili sem tam.

Ó, jak se máte? Ó, proč se ptáte? Tichounce tam hráli, na zvonky si zvonili bim bam.

2. V chlévě dítě jako z růže květ (3x), králové vzdávají mu díky.

3. Látky, šperky, radost pohledět (3x), k tomu datle a čerstvé fíky.

R:

4. K ránu všichni tiše usnuli (3x), k jejich štěstí či k jejich smůle

5. Hvězda zářila a vzduch se chvěl (3x), pokoj všem lidem dobré vůle.

R:

My tři králové

česká

2. Štěstí, zdraví, dlouhá léta,
my jsme k vám přišli zdaleka.
3. Daleko-li cesta vaše?
Do Betléma mysl naše.
4. Copak ty tam, černej, vzadu,
vystrkuješ na nás bradu?
5. A já černej vystupuju
a nový rok všem vinšuju.
6. A my taky vystupujem
a nový rok všem vinšujem.
7. Přebývejte s Kristem Pánem
až na věky věkův. Amen.

Tři králové, Kašpar, Melichar a Baltazar, putují zdaleka do Betléma. Nesou dárky Ježíškovi, který se nedávno narodil.

Rádi dostáváte dárky? Jaký dárek jste dali vy někomu, koho máte rádi?

- Jsme králové, putujeme temným lesem, smráká se.
- Jdeme ztěžka hlubokým bahnem a blátem.
- Brodíme se divokou řekou a držíme se pevně za ruce, aby nikoho proud nestrhl.
- Stoupáme do vysokých, strmých skal, proti ostrému větru.
- Jdeme bosí po rozpáleném písku pouště.
- Přicházíme do krásného lesa. Je tu příjemný chládek a plno malin a ostružin.
Trháme si je a jíme, ulehne na mech a uvolníme si celé tělo.
Nemyslíme na nic, zavřeme oči a chvíli odpočíváme.

Vánoční přání

hudba a text Karel Šůcha; zpíval sbor Kořata s doprovodem skupiny Laura a její tygři

1. Můj mi - lý Je - žíš - ku pí - šu ti vá - noč - ní přá - ní
Za ok - nem pa - dá sníh mám rá - da sáň - ko - vá - ní
chtě - la bych vi - dět an - díl - ka z ne - be ven - ku je sko - ro tma
za ok - nem ze - be *Ref.* Vá - noč - ní ko - le - dy v rá - di - u hra - jí —
zda přijdeš k nám dě - ti se pta - jí dě - ti se pta - jí

2. Můj milý Ježíšku mám jedno vánoční přání
chtěla bych vidět andílka z nebe
svítí nám hvězdičky za oknem zebe

Ref. Vánoční koledy ...

3. Můj milý Ježíšku znáš moje vánoční přání
chtěla jsem vidět andílka z nebe
možná až usnu tak uvidím tebe

Ref. Vánoční koledy ...

Příloha 6: Splašená lyže

Splašená lyže

hudba: Stanislav Chudoba
text: Josef Křešnička

$\text{♩} = 100$

6

The musical score is written in 2/4 time with a tempo of 100. It consists of four systems of music. Each system has a vocal line and a piano accompaniment line. The vocal line includes lyrics in Czech. The piano accompaniment includes chord symbols (C, A', Dm, G, F/C, A'/C#) and a section marked with a '5' indicating a five-measure rest. The score ends with a double bar line.

Spla - ši - la se jed - na ly - že, že po - je - de
sa - ma. Než ji dru - há do - ho - ní, že bu - de za ho -
ru - ma. Tak si je - la, je - la, je - la, dál - ka to - lik
lá - kál! A pod kop - cem na - le - tě - la do sně - hu - lá -
ka. Tak skon - ě - lu je - jí ce - sta, to vám by - la
rá - na! Sně - hu - lá - ěí bí - lá ve - sta je teď po - tr -
ha - ní.

Zdroj: www.pinterest.com

Písnička:

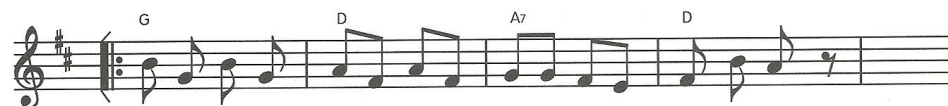
HURÁ NA KOPEC

KDYŽ NÁM SNÍŽEK PADÁ, PADÁ, AŽ CELOU ZEM POKRYJE,

ZAZUBÍ SE PANÍ ZIMA, JEJÍ MÓDA UŽ TU JE!

BUNDU, ŠÁLU A ČEPICI, RUKAVICE NAKONEC,

PANÍ ZIMU POSLECHNEME, A PAK HURÁ NA KOPEC!

Voláme sluníčko

Rubato

vo-lá-me sluní-čko ha lo ha lo
 tepla je na světě má-lo má-lo
 vylez a rozejď mraky mraky a já ti
 po-mů-žu ta-ky hm
 má-lo má-lo

F7maj

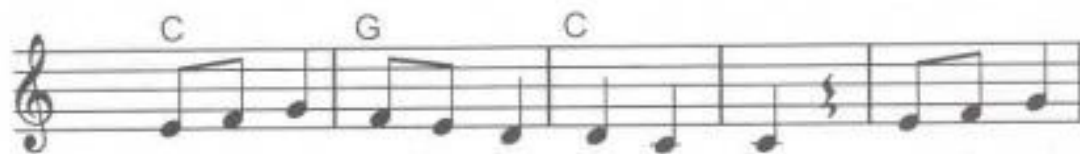
Voláme sluníčko ha lo ha lo
 píseň je na světě málo málo
 přileť a zazpívej pro mě pro mě
 žijem přece v jednom domě hm

Voláme sluníčku ha lo ha lo
 lásky je na světě málo málo málo

MLÁĎATA

Veš-ke - rá mlá-dá - ta ži - ža - la - ta, brou-ča - ta,

hro - ša - ta, my - ša - ta, ko - ťa - ta ven - ku se

ba - to - lí, když to má - ma do - vo - lí, je - nom ta

člo - vě - čí mu - sí do ško - ly. Ja - ro stá - lo

za če - ká - ní, teď už za - se dál u - há -

ní.

Běžel tudy zajíček

moravská

Musical score for the song 'Běžel tudy zajíček' in G major, 2/4 time. The score consists of two staves. The first staff has the melody and the second staff has the accompaniment. Chords are indicated above the notes: G, D, G, C, G, D, G in the first staff and G, D, Em, C, G, D, G in the second staff. The lyrics are: Bě-žel tu - dy za - jí - ček, hou - py, hou - py, ne - sl py - tel žem - li - ček, hou - py, hou - py.

2. Počkej na mne, zajíčku, houpy, houpy,
dej mi jednu žemličku, houpy, houpy.

Okolo chlapce běží zajíček s pytlím žemlí. Chlapec by jednu chtěl, a tak na zajíčka volá. Vráť se k němu zajíček, nebo poběží dál?

Už se vám někdy stalo, že jste na někoho mluvili a on neodpovídal?

- Jsme zajíčkové, hopkáme si a dovádíme v trávě, chroupáme zelí a mrkev.
- Na ježka. Ježek je schoulený na zemi do klubka. Děti se ho jedno po druhém pokoušejí nějak přimět, aby se rozbalil. (Zjišťují, že účinnější než křik je vlídnost.)
- Totéž ve dvojicích. Jeden je vždy schoulený ježek a druhý se ho pokouší rozbalit.
- Jako zajíci v pelíšku pod keřem si pak postupně uvolňujeme při hudbě všechny tlapky a uši, celé tělo, zavíráme oči a necháme si zdát malý zaječí sen. Sny si pak můžeme vyprávět.

Při nácvičku písničky můžeme použít kazetu *Lidové písničky s doprovody*.